

GLAS

umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 286

ISSN 1849-7837 // Zagreb, listopad 2020. // Godina XXVI.

UVODNA RIJEČ

Tečaj za Predsjednika

Piše: Jasna A. Petrović

„Sramota je biti bogat i čašćen u državi u kojoj vlada kaos, kao što je sramota biti siromašan i otuđen u državi u kojoj dominira put morala.“ Naravno, kineski filozof Konfucije iz šestog stoljeća prije Krista nije pritom mislio na Hrvatsku, već je prenosio stara znanja i vrijednosti, no njegove riječi i danas imaju težinu presude.

Na vrhu države je državnik i on bi trebao biti glas i usmjeritelj naroda. No, ima jedna pretpostavka, a to je da poznaš svoj narod. Mile Mrvalj, bivši beskućnik u povodu Svjetskog dana beskućnika ispričao je kako je ujutro toga dana vidio Predsjednika Republike kako se vozi u limuzini zatamnjениh stakala i okružen policijskim automobilima s rotacijskim svjetlima.

Da, Predsjednik je baš tih dana ponosno izjavio kako se „u Hrvatskoj, srećom, nigdje ne gladuje. Dapače, previše se jede. Čak ima ostataka i viškova“. Mrvalj je rekao kako je to isto jutro susreo najmanje dvadesetak gladnih siromaha koji kopaju po kantama za smeće i kontejnerima. I koje nitko nije pozvao da pojedu oboritu ribu kod šefa Janafa, kako se ne bi bacila?! Pojeo ju je Predsjednik.

Ako laže Mrvalj, ne laže Državni zavod za statistiku koji je upravo objavio najnovije podatke kako je posljednjih godina stopa rizika od siromaštva stanovništva u neprekidnom blagom padu. Baš lijepo. To se, međutim, ne odnosi na starije od 65 godina. Njih 30,1 posto je siromašnih, od čega su velika većina žene. Siromaštvo starijih je, k tome, u neprekidnom rastu od 2016. godine do danas.

Zar treba Predsjedniku održati tečaj kako Hrvatska očito ne voli svoje stare, jer joj prosječni umirovljenik vrijedi samo 38 posto radnika (toliko je, naime, udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći)? Treba li mu ponoviti da je čak 61 posto mirovina ispod hrvatske linije siromaštva od 2.710 kuna? Ili mu viknuti na uho da točno 50 posto umirovljenika prima manje od 2.327 kuna, dok je prosjek za srpanj 2.525 kuna?

Ako Predsjednik Republike ne vidi kroz zatamnjena stakla ili mu rotirke kvare pogled na kante za smeće, mogao bi barem čitati statistike svoje zemlje. I prepoznati tko su siromašni te barem pretpostaviti da su siromašni obično i gladni.

No, sigurno je jedno, za kraj ovog tečaja: nije sramota biti siromašan i otuđen u državi u kojoj ne dominira put morala, u kojoj oni koji su odradili i po 40 godina radnog staža nemaju dovoljno za režije i hranu. Nije sramota biti gladan, ali je sramota ne vidjeti gladne i kad se o njih spotičes.

U OVOM BROJU:

KONSTITUIRANO
NACIONALNO VIJEĆE

**Podrška zahtjevima
umirovljenika**

**SOLIDARNI DODATAK
ZBOG COVIDA-19**

**I Kosovo može,
ali Hrvatska ne!**

INTERVJU

PROF. DR. SC. STJEPAN BALOBAN,
KATEDRA SOCIJALNOG NAUKA CRKVE, KBF

**Kriza je
prigoda za
promjenu
nabolje**

**SAGA O OSAM
IZGORJELIH STARACA**

**Žrtve „spaljene“
socijale**

SIROMAŠTVO UBIJA

**Konačna „formula“
za umirovljenike**

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika Hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Nova stranica dijaloga

Na inicijativu umirovljeničkih udruga, u prostorijama Vlade je 21. rujna 2020. potpisan Sporazum o osnivanju Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe kao savjetodavnog tijela Vlade koje o pitanjima iz područja mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, socijalne politike i zaštite starijih osoba donosi zaključke i mišljenja Vladi, u duhu partnerstva i suradnje. Supotpisnice premijeru Andreju Plenkoviću su bile predsjednice Sindikata umirovljenika Hrvatske i Matice umirovljenika Hrvatske, Jasna A. Petrović i Višnja Fortuna.

Premijer Andrej Plenković je u uvodnoj riječi poručio kako isplata mirovina nije upitna te istaknuo da je prioritet povećanje njihovog iznosa za 10 posto do kraja mandata ove Vlade, što drži kao jasnu poruku o nakani zaštite umirovljenika. Premijer je naglasio postojanje uspješne suradnje s Maticom i Sindikatom te rekao da je Vlada u skladu s gospodarskim i financijskim mogućnostima i do sada nastojala prihvatiti sve što je bilo korisno i dobro i za to je kao primjer naveo dijalog o cenzusu za dopunsko zdravstveno osiguranje. Kao korisnu mjeru naveo je proširenje kruga umirovljenika koji mogu raditi uz isplatu mirovine, kao i uvođenje primjerenijeg načina usklađivanja mirovina.

„Rezultati su vidljivi jer u ovom trenutku ima 15.500 umirovljenika koji rade. Dakle, ta mjera je polučila efekt“, ocijenio je. Naveo je i da je, u složenim uvjetima izazvanima epidemijom koronavirusa, osigurana redovita isplata i usklađivanje mirovina, koje su od 1. siječnja usklađene za 0,7 posto te od 1. srpnja za 1,41 posto, a usklađivanje dva puta godišnje će i dalje biti nastavljeno.

Plenković je naglasio kako je neupitan i utjecaj duljeg ostanka u svijetu rada na visinu mirovine jer samo dužim stažem možemo osigurati veće mirovine. Naveo je podatak kako danas prosječna starosna

mirovina za 40 godina mirovinskog staža, što je on nazvao punim stažem, iznosi 4.669 kuna. Njegove su riječi na društvenim mrežama izazvale negodovanje brojnih umirovljenika, jer, kao što je naglasila Jasna A. Petrović, više od 700.000 umirovljenika, odnosno 61 posto, imaju mirovine niže od 2.710 kuna, koliko trenutno iznosi hrvatska linija siromaštva. Podatak koji je premijeru pribavilo resorno ministarstvo odnosi se na samo osam posto svih umirovljenika koliko ih ima prosječno više od 42 godine radnog staža, a to doista nije relevantna osnova za uopćene ocjene.

Višnja Fortuna je izrazila zadovoljstvo radom Vijeća u prethodnom mandatu te uputila zahvalu premijeru jer je vrlo brzo supotpisan sporazum o nastavku rada u novom mandatu. „Sporazum otvara novu stranicu socijalnog dijaloga Vlade i

umirovljenika i njihovih udruga“, rekla je Fortuna, uvjerenja da će novo Vijeće napraviti iskorak na obostrano zadovoljstvo, posebno umirovljenika.

Jasna A. Petrović je upozorila da će ovaj mandat Vlade, uz mnoge poteškoće poput koronavirusa, biti obilježen i siromaštvom starijih osoba jer ono buja, pa će to morati biti na dnevnom redu Nacionalnog vijeća, ali i Vlade u predstojećem mandatu, izrazivši nadu da će se „mnoge stvari uspjeti pomaknuti, poboljšati, prije svega pitanje obiteljskih i najnižih mirovina i općeg siromaštva, osobito samačkih domaćinstava“.

Ministar rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike Josip Aladrović izjavio je nakon potpisivanja sporazuma kako rad Vijeća dugoročno pridonosi kvaliteti života umirovljenika i starijih osoba.

ALADROVIĆ NAJAVIO OŠTRE MJERE

Bez tolerancije za propuste

Na upit brojnih novinara ministar Josip Aladrović je uoči konstituirajuće sjednice Nacionalnog vijeća dao oštre izjave u vezi nepravilnosti u domovima za starije, a povod je bio požar u obiteljskom domu u Dugom Ratu gdje su izgorjele dvije korisnice: „Inspekcija je u tom obiteljskom domu prethodno utvrdila veći broj štićenika od dopuštenoga, utvrđeno je da su u domu smještene 23 korisnika, umjesto 20 koliko je dozvoljeno. Nećemo imati toleranciju za nepoštivanje pravila. Imamo probleme koji su se gomilali godinama, ali to nam nije izlika da ih ne počne-

mo rješavati. Zakon o socijalnoj skrbi bi trebao dosta toga definirati, *žurno se piše* i očekujemo da će do kraja listopada biti u javnom savjetovanju“.

Aladrović je najavio i hitno povećanje broja socijalnih inspektora i pojačan nadzor nad radom svih domova te zaključio: „Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike odmah je započelo s revizijom zakonskih odredbi ili podzakonskih akata koji se tiču kriterija za pružanje socijalnih usluga kako bi oni bili stroži u dijelu koji se tiče sigurnosti objekata koji smještaju korisnike“.

Podrška zahtjevima umirovljenika

U povodu Međunarodnog dana starijih osoba 1. listopada 2020. u Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike održana je konstituirajuća sjednica Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe na kojoj je za predsjednicu u sljedećem mandatu izabrana predsjednica Sindikata umirovljenika Hrvatske Jasna A. Petrović, a za potpredsjednicu državna tajnica Ministarstva Majda Burić.

Na sjednici se članovima uvodno obratio ministar Josip Aladrović te istaknuo kako se Međunarodni dan starijih osoba obilježava prvenstveno radi suočavanja zajednice s izazovima starenja stanovništva u 21. stoljeću i podizanja svijesti o problemima s kojima se starije osobe svakodnevno susreću. Obnavljanjem Vijeća Vlada RH pokazala je da ne bježi od problema koji muče umirovljenike, već želi nastavak dijaloga i njihovo sustavno rješavanje, te će snažno stajati uz rad Vijeća pružajući svu potrebnu podršku.

“Naš interes i cilj je uspostaviti neku vrstu socijalnog dijaloga s umirovljenicima što bi trebalo imati za cilj poboljšanje i unaprjeđenje mirovinskog sustava i sustava socijalne skrbi i svih onih sustava koji se brinu o starijima. Siguran sam da ćemo u konstruktivnom dijalogu doći do ciljeva i da ćemo relativno brzo imati nekakve konkretne rezultate”, poručio je Aladrović.

Loša prognoza za starije

Na sjednici je usvojen Poslovnik o radu Vijeća, a nakon toga je predstavljeno Povjerenstvo za sprječavanje

suzbijanja epidemije Covid-19 nad starijim osobama i osobama iz drugih ranjivih skupina. Profesor prim. dr.sc. Branko Kolarić, koordinator tog Povjerenstva, kazao je kako je kronološka dob najznačajniji prediktor teške kliničke slike i smrtnog ishoda korone. Naglasio je kako starije osobe u institucijama imaju lošiju prognozu od osoba iste dobi i komorbiditeta izvan institucija. Kolarić drži da je jako pozitivan pokazatelj kako je letalitet u domovima 23 posto, dok je u EU prosječno dvostruko veći, što pripisuje našim dobrim programima zaštite. Predstavnici umirovljenika su napomenuli kako se predložene mjere odnose poglavito na starije osobe u institucionalnom smještaju, a koje čine samo nešto malo više od dva posto starijih osoba od 65 godina, te izrazile nadu kako će se jednako ozbiljno razraditi mjere za preostalih 98 posto starijih osoba.

Na zahtjev umirovljeničkih udruga SUH-a i MUH-a, Katarina Lipa iz Državnog zavoda za statistiku je opširno prezentirala novu metodologiju izračuna plaća, koja je imala utjecaja na novi način izračuna usklađivanja mirovina. Petrović je naglasila kako iz Državnog zavoda smatraju da su time što su u trećem mjesecu stavili obavijest o promjeni metodologije na dno svoje web stranice - izvršili svoju zadaću pravodobnosti i transparentnosti u informiranju, ali to nije tako, jer je stvorena zabuna među umirovljenicima koji su smatrali da su prema staroj metodologiji trebali dobiti povećanje od oko tri posto, a ne samo 1,41 posto. No, prema računici statističara da nije bilo promjene

metodologije, stopa usklađivanja mirovina bi iznosila samo 1,2 posto. Zaključak je Nacionalnog vijeća da se ubuduće poradi na pravovremenosti i transparentnosti informiranja u tom segmentu.

Kada nove obiteljske mirovine?

Pod razno je između ostalog dogovoreno da se što prije obnovi i nastavi rad radne skupine za izradu novog modela obiteljskih mirovina te da se pokrene rasprava o novom modelu usklađivanja mirovina. „Mi tražimo da se smanji tempo opadanja realne vrijednosti mirovine u odnosu na plaće. U srpnju je udio prosječne mirovine u prosječnoj plaći bio 37,44 posto, što je najniže u Europskoj uniji“, zaključila je Petrović.

Na zahtjev umirovljeničkih predstavnika u Nacionalnom vijeću, za sljedeću sjednicu od strane HZZO-a i Ministarstva zdravstva treba se prezentirati analiza učinka povećanja cenzusa dopunskog zdravstvenog osiguranja od 1. svibnja ove godine, jer pokazatelji ukazuju na daljnji pad broja građana kojima se dopunsko osiguranje namiruje iz državnog proračuna.

Također, očekuje se informacija o načinu puštanja vlasničkih prava nad javnim domovima na županije. Na kraju je predloženo i prihvaćeno da se do 15. listopada dostave prijedlozi svih članova Nacionalnog vijeća za budući program rada. Sljedeća sjednica očekuje se početkom studenog.

I Kosovo može, ali Hrvatska ne!

Znajući koliko će velik biti financijski udar na umirovljeničku populaciju zbog krize uzrokovane pandemijom koronavirusa Sindikat umirovljenika (SUH) i Matica umirovljenika Hrvatske (MUH) su 6. travnja 2020. uputili otvoreno pismo hrvatskoj Vladi sa zahtjevom da se za vrijeme trajanja pandemije isplaćuje solidarni dodatak na mirovine umirovljenicima.

U zahtjevu se tražila isplata obrnuto proporcionalna visini mirovine, tako da oni s mirovinama nižima od 1.500 kuna

maju mirovinu do 700 eura dobili su jednokratnu solidarnu naknadu u rasponu od 130 do 300 eura, ovisno o visini svoje mirovine. Oni koji imaju mirovinu do 500 eura dobili su jednokratno 300 eura, oni koji primaju od 501 do 600 eura dobili su 230 eura, a oni koji imaju između 601 i 700 eura dobili su 130 eura. Naknadu su dobili i umirovljenici samci čija primanja su veća od 700 eura.

Srbija je pak svim punoljetnim građanima pa tako i umirovljenicima isplatila 100 eura jednokratne pomoći, ali i dodatnih 35 eura isključivo umirovljenicima. Logika je bila da će taj novac svejedno završiti u potrošnji i da će pomoći ekonomiji da što lakše prebrodi krizu. Crna Gora je pak za svojih 11.900 umirovljenika koji primaju najnižu mirovinu izdvojila jednokratnu pomoć od 50 eura. Čak je i Kosovo odlučilo pomoći umirovljenicima te su svi oni koji primaju do 100 američkih dolara mirovine mjesečno u travnju, svibnju i lipnju dobili dodatak od 30 dolara. Od bivših

jugoslavenskih republika, uz Hrvatsku, pomoć umirovljenicima nisu isplatile ni Bosna i Hercegovina i Makedonija.

Jednokratne pomoći najčešće

Italija je u jeku korona krize svim građanima bez prihoda, pa tako i starijima koji ne primaju mirovinu isplatila 400 eura u bonovima kojima su mogli kupiti prehrambene namirnice. Mađarska je pak odlučila postupno uvesti isplatu 13. mirovine kroz četverogodišnje razdoblje. Tako će u siječnju 2021. umirovljenicima isplatiti dodatak od četvrtine iznosa mjesečne mirovine, sljedeće godine pak dodatak od polovice mirovine, 2023. godine dodatak od tri četvrtine mirovine, a od 2024. godine svi će umirovljenici primiti 13. mirovinu u punom iznosu.

Prema podacima Svjetske banke mnoge svjetske države odlučile su pomoći umirovljenicima i starijim osobama tijekom krize. Singapur je tako u travnju isplatio svim starijim od 21 godine 600 američkih dolara, zatim je u lipnju podijelio još između 300 i 600 dolara, ovisno o visini prihoda te dodatno bon od 100 dolara za sve osobe starije od 50 godina. Tako su starije osobe s najmanjim prihodima od države do sada

dobile 1.300 dolara pomoći (oko 8.600 kuna). Nešto što hrvatski starci mogu samo sanjati.

Japan je pak svakom punoljetnom građaninu isplatio jednokratnu naknadu od 930 dolara, a Sjedinjene američke države također svima punoljetnima su isplatili do 1.200 dolara jednokratne pomoći. Većina Amerikanaca, koji imaju godišnji prihod do 75 tisuća dolara, dobili su 1.200 dolara, dok su ostali dobivali manje iznose razmjerno svojim prihodima. U Australiji su socijalno ugroženi umirovljenici u dva navrata dobili po 750 dolara.

Put solidarnosti oko svijeta

Argentina je jednokratno umirovljenicima isplatila 40 dolara za sve one koji primaju najnižu mirovinu, a Ukrajina svima koji imaju do 185 dolara mirovine dodatak od 35 dolara. Turska je pak povećala minimalnu mirovinu na 230 dolara.

Mnoge zapadnoeuropske države nisu u svojim kriznim mjerama obuhvatile umirovljenike, no riječ je o državama koje imaju razvijene i stabilne socijalne sustave i u kojima su udjeli mirovina u plaćama preko 50 posto te zbog toga socijalne potpore nisu ni bile potrebne. Zbog toga se Hrvatska i njezin odnos prema umirovljenicima ne može gledati iz te perspektive, jer u Hrvatskoj je udio prosječne mirovine u prosječnoj plaći najgori u Europi i iznosi samo 37,44 posto.

Sramotno je i da visokorazvijene i manje razvijene zemlje od Hrvatske, a koje imaju udjele mirovina u plaćama preko 50 posto su svejedno odlučile pomoći svojim starijima. Stoga ovim putem još jednom pozivamo Vladu da joj proradi savjest i počne razmišljati o najugroženijim slojevima stanovništva.

U Hrvatskoj je tako teret pomoći starijima i umirovljenicima pao na individualnu solidarnost te na općine i gradove i humanitarne organizacije poput Crvenog križa, no uglavnom je bila riječ o odgađanju plaćanja komunalne naknade na tri mjeseca i samoorganiziranju dostave lijekova i pomoći. Ono što je najgore je što su projekti kojima se pomaže starijima poput projekta „Zaželi“ ili pomoći starijima u kući za vrijeme korone zamrli, što je još više ugrozilo stariju populaciju.

Igor Knežević

dobiju najviše, npr. 400 kuna solidarnog dodatka mjesečno, oni s dvije do tri tisuće kuna mirovine 300 kuna, od tri do četiri tisuće 200 kuna, oni s mirovinom od četiri do pet tisuća kuna 100 kuna dodatka, dok bi se onima s mirovinama višima od 5.000 solidarni dodatak od 100 kuna isplaćivao samo ako je riječ o samcima. Naravno, uz mogućnost da se solidarni dodatak isplati jednokratno kao u nekim drugim zemljama.

No, zahtjev krovnih umirovljeničkih udruga totalno je ignoriran, dapače nismo dobili nikakav odgovor od Vlade RH u kojima bi barem objasnili zašto ne žele ili ne mogu prihvatiti naš prijedlog. Hrvatska je tako svoje krizne mjere usmjerila samo na pomoć ugroženim radnim mjestima, ne i umirovljenicima i starijim osobama, uz iznimku da su prihvatili da 50.000 umirovljenika bude izuzeto od plaćanja ovrha na šest mjeseci.

Primjer našeg susjedstva

Zanimljivo je pogledati u hrvatsko susjedstvo i vidjeti kako su se zemlje iz našeg okruženja ponijele prema svojim starijima. Najsvjetliji primjer je Slovenija, u kojoj je prosječna mirovina oko 660 eura. Svi tamošnji umirovljenici koji pri-

Žrtve „spaljene“ socijale

Mnogi obiteljski domovi od njih petstotinjak registriranih, a možda i više stotina nelegalnih, osiguravaju relativno jeftin smještaj za do 10.000 starijih osoba u Hrvatskoj. U stvarnosti su to skladišta „robe s proteklom rokom trajanja“. Da, u stvarnosti dementni starci neovisno o spolu nerijetko leže kao sardine na krevetima ili spužvama na podu, u daleko većem broju od zakonom dopuštenog i čekaju da umru.

Potvrdilo se to u prvom ovogodišnjem požaru u siječnju 2020. godine u Andraševcu kada je zbog grijalice u štali u dvorištu izgorjelo šest živih staraca. Vlasnici doma „Zelena oaza“ Gabrijela i Slavko Čičković nisu mogli izbjeći kazneni progon i najmanje ih očekuje kazna od tri godine kakvu je nakon osam godina sudovanja dobila vlasnica doma „Moj mir“ iz Bjelovara Draženka Habdija, zato jer je kod nje 2011. zbog udara groma izgorjelo petero korisnika.

Tri godine za pet života

I sada, već drugi požar ove godine, ovaj put u rujnu u domu „Providenca“ (Brižnost) u Dugom Ratu kraj Omiša, gdje su izgorjele dvije dementne starice, a jedna je na liječenju. Vlasnica ovog doma Anita Vrca je samouvjereno objašnjavala kako je kod nje sve legalno, osim što se za početak utvrdilo da ima tri nelegalna korisnika viška. Onda su procurile starije fotografije upravo iz prostorija u kojima su izgorjele starice, koje je objavio portal index.hr.

Tuga, užas, sramota. Starice sjede poluodjevene na prljavim spužvama na podu ili na krevetima bez plahte, a vlasnica to komentira kao posve prirodno jer „ljudi s demencijom jedu izmet“!? Anonimna medicinska sestra je to prokomentirala kako rijetki dementni bolesnici razmazuju svoje fekalije, ali ako se održava čistoća, ako im se pravovremeno mijenjaju pelene, takve opasnosti nema. No, onim rijetkim članovima obitelji koji ipak posjećuju svoje „uskladištene“ starce dobro je došla izlika zbog zabrane posjeta uslijed korone, a vlasnici bez ikakvog zazora mogu bez ikakve kontrole i inspekcija mirno vladati svojim carstvima pohlepe.

Devet inspektora po pozivu

Dva požara u obiteljskim domovima za starije unutar devet mjeseci. U oba slučaja žrtve su bile građani starije životne dobi s teško narušenim zdravljem, potrebiti dnevne pažnje i skrbi. Potrebni ljubavi svoje domovine.

Zašto u Hrvatskoj gore starci? Odgovor je jednostavan, žive se buktinje dešavaju zbog „spaljenog“ sustava socijalne skrbi koji u tom segmentu uopće ne funkcionira. Kako i bi kad imaju samo devet socijalnih inspektora za cijelu Hrvatsku?

Ta sjetite se kako je nakon Andraševca postupila tadašnja ministrica socijale Vesna Bedeković. Smatrala je da nije kriva ni socijalna inspekcija, niti Ministarstvo, niti ona osobno. I javno je lagala kako je pokrenula hitnu izmjenu podzakonskih akata koji se odnose na inspekciju i obiteljske domove. Učinila je – ništa. Čak je i neuvjerljiva bila njezina sućut članovima obitelji spaljenih staraca.

Sada je barem novi ministar koji je preuzeo i njezin resor, Josip Aladrović, najavio oštre mjere, hitno povećanje broja inspektora te novi Zakon o socijalnoj skrbi. Hoće li doista

foto: arhiva index.hr

sustav profunkcionirati? Hoće li utrostručena inspekcija, kako se najavljuje, doista nadzirati na stotine subjekata bez pismene prijave ili najave? Hoće li se postaviti oštriji uvjeti za otvaranje obiteljskog doma za starije te, na kraju krajeva, hoće li se početi konačno graditi novi kapaciteti javnih domova, kao što se predizborno obećava u svim strankama? Samo je nepunih tri posto starijih osoba od 65 godina „pokriveno“ smještajem u domovima. Među zemljama smo s najnižim udjelom u EU.

25.000 kreveta – premalo!

U Hrvatskoj imamo 1,24 milijuna umirovljenika, a ogroman dio njih je radio i gradio ovu državu. Iako su im mirovine mizerne, radi se o poštenim građanima koji svakog mjeseca podmiere režije i od ostatka kupe lijekove i nešto skromne hrane. U svim vrstama domova imaju samo 25.000 postelja na raspolaganju. Tako neki stari žive s obiteljima, a sve više su naprosto zaboravljeni samci s društvene margine.

Cijene županijskih domova kreću se od 3.200 do 3.800 kuna, privatni domovi nude smještaj od 3.500 do 11.000 kuna, a obiteljski domovi koštaju od 3.500 do 4.500 kuna, a najjeftinije je u udomiteljskim obiteljima koje koštaju od 2.100 do 2.800 kuna (mirovina.hr). Na listama čekanja je još 70 tisuća ljudi, a bilo bi ih daleko više da su mirovine u Hrvatskoj veće.

Gdje smjestiti nekoliko tisuća starijih kada krenu rezovi u obiteljskim domovima? Dva su požara i korona konačno doveli problem na listu prioriteta. Najavljene su promjene i zatvaranje domova koji ne zadovoljavaju zakonske i humane uvjete.

Promjene, očito je, idu u smjeru „rezanja“ maksimalnog broja korisnika u obiteljskim domovima. Umjesto 20, navodno bi ograničenje moglo biti na 12 korisnika. Zatvorit će se i ilegalni domovi i viškovi u registriranim. Broj izbačenih umirovljenika mogao bi se popeti na barem 5.000 osoba, ali kamo će se smjestiti te ljude, gdje će završiti taj „višak“?

Da li to znači da će se odustati od modela obiteljskih domova, a ako neće, kakvi će se uvjeti propisati i hoće li poslovanje biti isplativo, a cijene dovoljno prihvatljive? Postojeće stanje treba urediti, a potreba za domovima rast će kako stari stanovništvo, a najavljene promjene mogle bi rezultirati time da oko 5.000 nemoćnih umirovljenika završi na ulici. No, izbora nemamo: ili ljudske paljevine ili red i nadzor i decentralizacija kontrole i odgovornosti.

Jasna A. Petrović

Kriza je prigoda za promjenu nabolje

Prof. dr. sc. Stjepan Baloban je profesor Katedre socijalnog nauka Crkve na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i pročelnik Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve Hrvatske biskupske konferencije. Na KBF-u je diplomirao 1980. godine, te zaređen za svećenika zagrebačke nadbiskupije. Poslijediplomski studij iz moralne teologije završio je u Rimu na Institutu za moralnu teologiju Lateranskog sveučilišta. Sudjelovao je u brojnim istraživanjima o solidarnosti i siromaštvu, te je autor više desetaka knjiga.

■ Učenje Katoličke Crkve je tijekom svoje povijesti davalo svakom čovjeku, koji to učenje prihvaća, smjernice o racionalnom poretku društvene zajednice i suživota. Crkva se izravnije bavi gospodarskim, političkim i kulturnim pitanjima te svim politikama i aktivnostima koje utječu na dostojanstvo ljudskih osoba, obitelji, zajednica i naroda. Da li Crkva u svom promišljanju o ekonomiji i socijalnim pitanjima ulazi direktno u politiku ili se postavlja kao usmjeritelj vrijednosnih načela? Kako biste Vi čitateljima Glasa umirovljenika približili cilj i zadaću Socijalnog nauka?

Najprije zahvaljujem na pozivu da mogu sa hrvatskim umirovljenicima podijeliti razmišljanje o različitim važnim pitanjima koja se tiču njihova, zapravo našega života, jer ću i ja za koju godinu biti hrvatski umirovljenik. To činim na temelju socijalnog nauka Katoličke Crkve. Želim već na početku naglasiti da se Crkva ne brine samo za ono duhovno, za život nakon ovoga života... Naprotiv, kao vjerska zajednica Katolička Crkva želi dati svoj nezamjenjivi doprinos razvoju društva, posebno brizi za one koji su siromašni, teško žive ili su na rubu društva, za starije osobe kojih je sve više a veliki dio njih teško živi.

Crkva je od kraja 19. stoljeća razvila svoje socijalno učenje o onome što se događa u društvu, primjerice u gospodarstvu, politici, kulturi, medijima. Međutim, to ne čini kao što to čini politička stranka, sindikati, gospodarstvenici, novinari; ona to čini kao vjerska zajednica. A to znači upravo ono što proizlazi iz vašeg pitanja: kada govori o gospodarstvu ili određenim socijalnim pitanjima tada to nije na način političara ili gospodarstvenika; to jest Crkva ne želi ulaziti u politiku. Crkvi su prije svega bitno važna vrijednosna

načela: dostojanstvo svakoga čovjeka, obitelj, budućnost naroda, odgoj djece i mladih, brak, dostojan život starijih ljudi... Crkva nema ni gospodarsku ni političku moć i vlast, ali ima snagu moralnog autoriteta po kojemu je oduvijek cijenjena i poštivana u hrvatskom narodu.

Cilj i zadaća socijalnog nauka u Hrvatskoj jest socijalnim govorom Crkve dati svoj doprinos razvoju hrvatskoga društva jer, kako to naglašava papa Benedikt XVI., socijalni nauk Crkve je „ljubav u istini u društvenom pitanjima“.

Nemilosrdan liberalni kapitalizam

■ Nova socijalna učenja su se probila enciklikom (Rerum novarum) pape Lava XIII. godine 1891. pod utjecajem velikih posljedica industrijske revolucije i urbanizacije na socijalnu situaciju radnika i stanovništva. U fokusu nauka je od početka pitanje siromaštva radnika, ali i starijih osoba. U kojoj je to mjeri prepoznato u Hrvatskoj, pa i na Vašoj katedri?

Ovakav socijalni nauk Katoličke Crkve, kakav imamo danas, počeo se razvijati krajem 19. stoljeća, a neposredni povod bilo je teško socijalno stanje radnika u odnosu na liberalni kapitalizam koji je, nažalost, i danas velikim dijelom prisutan u svijetu. Tada kao i danas Crkva se zauzima za one koji su oštećeni i iskorištavani u žrvnju „nemilosrdnog kapitalizma“. Crkva traži od države da pravednim zakonodavstvom onemogući iskorištavanje kako pojedina tako i određenih skupina ljudi koji su primjerice prisiljeni raditi nedjeljom premda to ne žele.

Na Katedri socijalnog nauka Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pokušavamo i pisanom i govornom riječju konkretizirati socijalni nauk Crkve na hrvatske prilike. Različite su teme kojima se bavimo, različiti su sugovornici, a na osobit način pokušavamo prenositi poruke pape Franje kojemu su na srcu siromašni i od društva odbačeni ljudi kao i starije osobe prema kojima ima poseban odnos.

■ Temeljno načelo socijalnog nauka Crkve jest dostojanstvo ljudske osobe. Prema posljednjim podacima linija siromaštva u Hrvatskoj iznosi 2.710 kuna, a čak 61 posto svih korisnika mirovina (više od 700.000 osoba) prima mirovinu manju od tog iznosa.

Kako komentirate te brojke i općenito položaj umirovljenika u Hrvatskoj?

To su brojke koje bi u svima u Hrvatskoj koji imaju moć i vlast trebale potaknuti konkretne akcije koje će promijeniti situaciju na bolje. To se odnosi i na one koji su trenutačno na vlasti, ali i na one koji su u oporbi. Ima tema koje bi trebale ujedinjavati, a položaj umirovljenika u Hrvatskoj je svakako takva tema koja nadilazi i svjetonazorske i usko političke interese. I na tom području ima previše straćarenja.

Nije moguće ovdje raspravljati o uzrocima koji su doveli do tako teškog položaja umirovljenika. Međutim, zbog budućnosti hrvatskoga naroda i društva važno je – ne samo prije svakoga izbora ostati na obećanjima bez pokrića – nego činiti konkretne korake koji će s vremenom tu situaciju mijenjati na bolje. Mislim da hrvatski građani to zaslužuju i hrvatska država to može omogućiti. Svake godine 1. listopada slavimo „Međunarodni dan starijih osoba“, a 15. lipnja „Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad starijim osobama“. To su prigode da se i u hrvatskom društvu ukaže na težak položaj, ali i važnost starijih ljudi u našim životima. Upravo to sve češće naglašava papa Franjo: „Pandemija bolesti COVID – 19 pokazala je da naša društva nisu dovoljno dobro organizirana da bi dala mjesto starijim osobama, uz prikladno poštovanje njihova dostojanstva i njihove slabosti. Gdje nema brige za starije, nema budućnosti za mlade“ (15. 06. 2020.).

Oslabila društvena solidarnost!

■ Što mislite nedostaje li u Hrvatskoj solidarnosti onih koji imaju s onima koji nemaju ili je to pitanje društvenog sustava koji nije utemeljen na takvim vrijednostima?

Kao što je poznato postoji osobna i društvena solidarnost. I jedna i druga solidarnost su bile na zavidnoj razini u vrijeme Domovinskoga rata. Kasnije se to promijenilo i novija empirijska istraživanja pokazuju da je u Hrvatskoj još uvijek prilično visoka osobna solidarnost, ali sve više slabi društvena solidarnost. Nažalost, suvremeni način života ne pogoduje solidarnosti kao takvoj. U socijalnom nauku Crkve govorimo o tri stupa na kojima bi trebalo počivati svako društvo: solidarnost, supsidijarnost i opće dobro.

Na svemu tome je potrebno raditi u hrvatskom društvu.

■ Na koji način se Crkva bori protiv siromaštva i ima li snagu i moć da utječe na promjenu ponašanja pojedinaca, ali i osoba na vlasti, pozivajući na društvenu odgovornost u sprječavanju bujanja siromaštva?

Dva su temeljna načina na koji se Crkva bori protiv siromaštva od početka kršćanstva. Prvi je preko Caritasa kao konkretne, djelatne, ljubavi prema sestrama i braći u nevolji. To je u srži kršćanstva i prisutno od početka kršćanstva, a danas je to eminentni znak autentičnosti crkvenoga djelovanja i u Hrvatskoj i u svijetu. Drugi način, koji je u određenim povijesnim trenucima još važniji, proizlazi iz socijalnog učenja Crkve. Riječ je, naime, o oblikovanju vrijednosnog sustava pojedinaca koji onda mijenjaju svojim životom i radom situaciju u društvu.

Nijedna vjerska zajednica, pa tako ni Katolička Crkva, nema političku moć kojom bi mogla sprječavati bujanje siromaštva u svijetu. Ali ima ono, što na egzemplaran način pokazuje papa Franjo. Posjeduje snagu svjedočenja koja se ne može mjeriti sa snagom oružja ili bili kojom drugom vrstom moći u svijetu. Riječ je o utjecaju na ponašanje pojedinaca i određenih skupina koji onda pridonose promijeni odnosa u društvu.

Prednost životima starijih

■ Pandemija koronavirusa odnijela je i odnosi najviše života u starijoj populaciji. Neke države su se odlučile za oštre mjere protiv suzbijanja tog virusa, dok neke imaju opušteniji pristup zbog bojazni da se ne ugrozi ekonomska stabilnost, no taj pristup znači i veći broj žrtava. Dolazi se do moralne dileme, da li je bitnije održanje ekonomije i sprječavanje siromaštva koje isto donosi patnje, ili očuvanje ljudskih, ponajviše starijih života?

Očuvanje života ima uvijek prednost pred ekonomskom stabilnošću. Zašto? Zbog toga što se dostojanstvo čovjeka, svakoga čovjeka, temelji na njegovoj sličnosti s Bogom. Bog je stvorio čovjeka na svoju sliku, sebi slična kako bi on, čovjek, mogao upravljati svijetom na način kako to dragi Bog od njega u određenom povijesnom trenutku očekuje ili traži. Tako je i u ovom slučaju pandemije COVID – 19. Životi starijih ljudi, naših najbližih, djedova

i baka, onih koji se nalaze u domovima za starije osobe, imaju prednost pred trenutnim slabljenjem ekonomije. Za mene kao čovjeka, vjernika, svećenika i teologa tu nema dileme. Tu nema drugoga puta.

■ Iako je prošlo već 30 godina od pada komunizma i uvođenja kapitalizma, čini se kako u Hrvatskoj imamo jedan od najgorih oblika kapitalizma, mnogi ga nazivaju i ortačkim kapitalizmom. Mito, korupcija, pogodovanja, zatim želja za beskrupuloznim stjecanjem bogatstva bez pravedne podjele radnicima, socijalna neosjetljivost za ugrožene skupine... Iako se velika većina ljudi deklarira vjernicima, dojam je da su mnogi skrenuli s tog puta?

Da, u pravu ste, u Hrvatskoj se velika većina ljudi deklarira kršćanima, vjernicima, a u javnom životu prevladava to što ste spomenuli. Kao da žive dva života, onaj privatni u kojem za njih vrijede jedna etičko-moralna pravila i onaj javni u kojem se ubrzo „prilagode načinu funkcioniranja“ određene sredine. Takva situacija se neće promijeniti sama od sebe. Stoga nije dovoljno to samo konstatirati i u medijima kritizirati! Iznimno je važno u hrvatskoj javnosti stvoriti takvo ozračje koje će omogućiti potrebne promjene. Najteže se mijenja mentalitet koji je naslijeđen iz prošlosti. Jednom riječju, nadvladavanje modela homo duplex nema alternative. Vjerske zajednice posebno Katolička Crkva može i želi dati svoj doprinos na tom putu promjene. O tome govore i aktivnosti Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve HBK-e koji je otvoren za suradnju sa svim ljudima dobre volje u Hrvatskoj.

Spasiti čovjeka u nevolji

■ Središnja poruka Isusova navještaja o dolasku „kraljevstva Božjega“ uključuje i socijalnu dimenziju. Na posljednjem sudu postupak prema gladnima i žednima, bolesnima i siromašnima izjednačuje se sa stavom prema Isu-

su samome. Koliko je to prepoznato u suvremenoj Crkvi u Hrvata i da li u svojim predavanjima kritički propitkujete vjerodostojnost današnjeg crkvenog svjetonazora i prakse?

Da, u predavanjima studentima, u pisanoj riječi kao i u organizaciji različitih skupova želimo propitivati prvenstveno današnju crkvenu praksu kako bismo se što više približili onome

što danas od nas traži naš Učitelj i Spasitelj Isus iz Nazareta. Njemu je uvijek na prvome mjestu bio čovjek, i to čovjek u nevolji bez obzira na koji način je živio, kojem je narodu ili vjerovanju pripadao. Stoga i socijalni nauk Crkve shvaćam kao „instrument evangelizacije“ kako je to još 1991. godine rekao sveti Ivan Pavao II.

Temeljno poslanje socijalnog nauka Crkve jest okupljati „različite“ za isti stol kako bi u međusobnom dijalogu tražili opće dobro svih i svakoga osobno. O, kada bi se u tom pitanju više slušalo i slijedilo Nazarećanina!

■ Očigledno u Hrvatskoj postoji velika kriza morala na razinama vlasti i svih razina društva. Postoje li načini koji bi ipak mogli pomoći da se stanje svijesti s vremenom promijeni, a osobito da se vrati dostojanstvo starijih osoba?

Uvijek postoji način i načini kako u osobnom životu ali i u javnom životu mijenjati ono loše u bolje. Kriza, svaka kriza, je uvijek i prigoda za promjenu na bolje. U odnosu na pandemiju bolesti COVIDA – 19 koja je prouzročila krizu, papa Franjo naglašava da se iz svake krize izlazi ili bolji ili gori. Ako želimo biti bolji, potrebno je izabrati put solidarnosti i promjena u načinu života, poslovanja, gospodarenja i promjena u donošenju političkih odluka. To vrijedi i za hrvatsko društvo u kojem je potrebno uistinu vratiti dostojanstvo starijim osobama.

Starije su osobe, rekao je papa Franjo u prosincu 2019. „poput stabla koja i dalje donose plod; iako pod teretom godina, mogu dati svoj poseban doprinos za društvo bogato vrjednotama i za potvrđivanje kulture života“. U Hrvatskoj se ne bi smjelo nikako zaboraviti da ima sve više starijih ljudi u odnosu na ukupan broj stanovnika. I to je socijalno pitanje koje zahtijeva javnu raspravu kako o dostojanstvu starijih osoba tako i o funkcioniranju hrvatskoga društva u cjelini – i danas i sutra.

**Jasna A. Petrović
Igor Knežević**

Konačna „formula“ za umirovljenike

Od kraja rata je prošlo 25 godina, a iz recesije se još nismo izvukli te je svaka treća osoba starija od 65 godina u zoni siromaštva. Sada, usporedo s pandemijom koronavirusa, kreće nova ekonomska kriza. Kakve će biti posljedice po starije osobe? Tragične. Ne samo što su zbog dobi izloženi najvišem stupnju rizika oboljenja i smrti zbog podivljalog virusa, već su i zbog rastuće socijalne isključenosti katapultirani na totalnu marginu društva i izloženi rizicima depresije i psihičkih tegoba, a zbog pandemijskih posljedica po zdravstveni sustav i povećanim fizičkim patnjama uslijed nepravodobnog liječenja bolesti.

Strmoglavni pad osobnog standarda, strah od ovrha, gubitka stana, sram zbog nemogućnosti pomaganja unučadi, gubitak obiteljskih i socijalnih interakcija i kohezije, zabrana kretanja, dovode do očaja. Također, stari su sve češće žrtve prijevara, opće proširenih ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju, zelenaških kredita, pa i internetskih prijevara, pljački i nasilja.

Samoubojstvo kao bijeg

Društvena skrb spram starijih osoba je u Hrvatskoj na klimavim nogama, te će je tek nešto malo popraviti uvođenje nacionalne naknade za starije osobe od bijednih 800 kuna mjesečno za one najsiromašnije. No, najčitljiviji pokazatelj društvenog nemara za umirovljenike je činjenica da je udjel prosječne mirovine iznosi samo 38 posto prosječne neto plaće, dok je konvencijom br. 102 Međunarodne organizacije rada predviđena stopa od najmanje 40 posto.

Najgore je, međutim, što ionako je ranjiva populacija starijih ujedno i najizloženija samoubojstvima. Tako je 2019. godine prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo stopa samoubojstava na svakih 100.000 stanovnika starijih od 65 godina iznosila

28,9 posto, što je dvostruko više od stope svih samoubojica.

I dok su 2017. godine od svih ostvarenih samoubojstava čak 40,1 posto počinile osobe starije od 65 godina, prema najnovijim podacima Ministarstva unutarnjih poslova 2019. su od ukupno 566 samoubojstava 38,5 posto počinile osobe iz te dobne skupine, što ukazuje na mali pad. Hoće li u 2020. godini biti povećan udjel starijih samoubojica ili će se ta generacija pokazati rezistentnom na višestruke izazove.

Smrt kao lijek

Kad je riječ o 30.808 umirovljenika koji su napustili mirovinske statistike u prvih osam mjeseci u ovoj korona-godini, neupitno je da je riječ o siromašnijim osobama, jer je njihova prosječna mirovina 2.449 kuna, dok je prosječna mirovina 26.514 onih koji su se umirovili u 2020. čak 2.952 kune. Sve je jasno, siromaštvo ubija.

Hoće li se ove godine uspjeti postići dogovor o uvođenju povoljnijeg modela usklađivanja mirovina kojim bi se barem zaustavilo rapidno siromašenje umirovljenika, pitanje je bez odgovora. Umirovljeničke udruge s razlogom su to uvrstile u prioritete Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe.

Eto još jednog primjera nedostatka ljubavi države spram starijih: prosječna mirovina je 1999. godine iznosila 1.309 kuna, a danas iznosi 2.558 kuna, pa je time porasla za 1.249 kuna. Istodobno je prosječna neto plaća sa 3.055 kuna došla na 6.722 kune, tj. porasla je za 3.667 kuna. U ovoj godini plaće su, osobito minimalne, i dalje rasle, dok je najniža mirovina porasla samo jednom i to 3,13 posto. Mizerija.

I onda svjedočimo istupima političara u javnosti prigodom kojih tvrde kako je samo potrebno raditi barem 40 godina, pa će i mirovina biti dostojanstvena, prosječno bar 4.669 kuna. Je li to istina? Nije. Znete i sami iz svog susjedstva koliko je umirovljenika s „punim stažem“ na rubu bijede s mirovinama ispod dvije tisuće kuna.

Otvorili smo i Statističke informacije HZMO-a na dan 31. kolovoza 2020. i pogledali koliko iznosi prosječna mirovina umirovljenih prema članku 35. Zakona o mirovinskom osiguranju – za umirovljene s dugogodišnjih osiguranjem. Takvih je 31.437 osoba sa prosječno 42 godine radnog staža, ali čak 78 posto njih ima mirovinu nižu od 4.500 kuna. Dragi političari, gdje vam je vaša matematika? Ni 40 godina staža ne jamči pravo na preživljavanje.

Jasna A. Petrović

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasila SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

Halo, ministre Aladroviću!

Bivši ministar mirovinskog sustava Mirando Mrsić bit će zapamćen i kao Superhik: oduzimao je siromašnima, da bi poklonio bogatima. Tako je svima umirovljenima nakon 1.1.2014. ukinuo pravo na besplatnu dostavu mirovina poštom i preselio ih u zagrljaj banaka. U dogovoru s Hrvatskom poštanskom bankom i Hrvatskim poštama je ipak uveo mogućnost dostave mirovine uz naknadu od 10 kuna i jedan posto cjelokupne mirovine, što za prosječnu mirovinu od 2.525 kuna iznosi 35 kuna naknade.

Brojne zahtjeve Sindikata umirovljenika da se omogući besplatna dostava mirovina poštom barem onima koji su invalidi, teže hodaju, žive u mjestima bez bankomata, pošte i banke udaljene su im desetak kilometara ili stanuju na visokim katovima bez lifta, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava je naprosto ignoriralo. Valjda je obećanje dano bankama nemoguće povući i nakon promjene vlasti?!

Ni korona ne otapa ledena srca

I onda je došla korona i zabranilo se čak i hodajućim umirovljenicima prošetavanje izvan doma i gomilanje u redovima pred bankama na dan isplate mirovina. Umirovljeničke udruge Sindikat i Matica su odmah uputile hitnu inicijativu Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje za izvanrednu dostavu mirovina poštom onima koji to zatraže. I gle, eto odgovora novog ravnatelja Ivana Serdara u kojem predlaže da se umirovljeničke udruge same direktno obrate bankama i zamole ih da one organiziraju dostavu mirovina poštom. Parodija! Dečki su srca kruta.

U doba korone usvaja se 18. svibnja 2020. Zakon o nacionalnoj naknadi za starije osobe. Primjena kreće od 1.1.2021. No, u javnom savjetovanju o tom zakonu odbijeni su zahtjevi umirovljeničkih udruga da se omogući i besplatna dostava bijedne socijalne naknade od 800 kuna putem pošte. A zna se tko je „ciljana grupa“ te naknade, većinom bakice sa sela, iz zabiti, s periferija. Ipak, ni koronavirus nije jači od banaka i ledenog srca institucija.

Pozatvarali 200 poštanskih ureda

Jedina banka koja je u korona-doba uvela dostavu mirovina putem pošte bez naknade je Hrvatska poštanska banka, koja to jamči samo svojim klijentima. Interes je vrlo mali jer većina umirovljenika nije upoznata s takvom mogućnosti. Hrvatske pošte pak naglašavaju kako niti jedna druga banka nije pokazala interes za takav oblik suradnje.

No, manje je poznato da su sa 30.3.2020. Hrvat-

ske pošte privremeno (ili trajno?) zatvorile čak 189 poštanskih ureda diljem Hrvatske. Dakle, čak i oni koji bi se unatoč ukidanju velikog broja linija javnog

prijevoza nekako dovukli do pošte da podignu mirovinu, sada moraju prvo provjeriti da li ured uopće radi. U takvim uvjetima, kad je javni i međugradski prijevoz bitno smanjen, poštanski uredi pozatvarani, a banke baš briga da li netko podiže mirovine, doista pitanje vraćanja prava na mogućnost dostave mirovina poštom postaje životno pitanje.

Nova inicijativa - Stožeru

Sindikat umirovljenika Hrvatske smatra da to ne treba ostaviti na volju bankama, već osigurati kao zakonsko pravo svim umirovljenicima, pa stoga ovih dana ponovno postavljaju isti zahtjev, u kojem već godinama imaju i veliku podršku Pučke pravobraniteljice. Svoju inicijativu za izvanrednu mjeru moguće besplatne dostave mirovina poštom SUH je uputio Stožeru civilne zaštite RH, te i na ruke resornog ministra Josipa Aladrovića. Halo, čujete li glas potrebitih?

Eto jednog takvog glasa. Osamdesetšestogodišnja Puljanka više nije u stanju učiniti više od par koraka po kući. Bankovna kartica joj je istekla pa više nije mogla nekoga od susjeda ili rodbine zamoliti da joj podigne mirovinu na bankomatu. Zato je zamolila svoju nećakinju da nazove poslovnicu OTP banke kako bi ih uputila u slučaj i zatražila da joj novu karticu pošalju poštom. I mirovinu bi rado primala poštom. Niti nakon dvadesetak poziva na kontakt telefonu nije bilo odgovora. Nećakinja je zamolila za pomoć novinare Glasa Istre i oni su se obratili banci e-mailom. Odgovor ih je šokirao: 86-godišnjoj baki su preporučili da im se obrati elektronskom poštom, ali da je najbolje da ipak dođe do banke. Bahatost banaka ostavlja bez daha.

Jasna A. Petrović

Umirovljenici bez prava na poticaje

Našem Sindikatu umirovljenika javila se novopečena umirovljenica, 63-godišnja Mauricija Colledani koja je prije nešto više od pola godine odlučila otići u starosnu mirovinu nakon što je držala vlastiti obrt. No ubrzo je shvatila da sa 1.500 kuna, koliko joj iznosi mirovina, neće moći preživjeti, zbog čega je postala deprimirana. Stoga se odlučila vratiti na tržište rada, kontaktirala je Hrvatski zavod za zapošljavanje kako bi se prijavila na burzu rada, naravno uz odluku da odustane od primanja mirovine.

Kazala nam je kako joj cilj nije bio da se opet zaposli na puno radno vrijeme u nekoj tuđoj tvrtki, već se željela prijaviti na mjere potpore za samozapošljavanje, odnosno osnovala bi poslovni subjekt za koji je napravila vrlo detaljan i po njezinom sudu izvediv poslovni plan, ali za koji joj treba novčana potpora HZZ-a, jer nema novca da započne svoj biznis. Nažalost, u telefonskom razgovoru iz HZZ-u su joj, kaže, poručili da nema pravo da se prijavi na burzu rada pa tako niti pravo na mjere aktivne politike zapošljavanja.

Zaboravite na jednakost

Mauricija je iz tog razgovora zaključila da uopće nema pravo da se ponovno zaposli na puno radno vrijeme, što nije istina. Umirovljenik može stupiti u radni odnos u punom radnom vremenu, no tada mu se obustavlja isplata mirovine sve dok mu traje to zaposlenje. Iznimka su privilegirani umirovljeni vojni i policijski službenici koji mogu raditi puno radno vrijeme i zadržati pola mirovine.

Kontaktirali smo središnji ured HZZ-a kako bi provjerili je li istina da umirovljenici, iako im je dozvoljeno raditi puno radno vrijeme, ne mogu ostvariti jednaka prava na burzi kao ostali zaposlenici.

“S obzirom da navodite da je gospođa u mirovini, ne može se voditi u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje kao nezaposlena osoba, ali se može prijaviti u evidenciju u statusu ostalog tražitelja zaposlenja pri čemu taj status ne omogućuje

uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja. Ostali tražitelji zaposlenja su osobe koje trenutno rade, a žele promijeniti posao, redovni studenti ili učenici, umirovljenici i druge osobe koje žele koristiti usluge Zavoda, ali ne mogu koristiti prava iz statusa nezaposlenosti”, napisali su nam u odgovoru iz HZZ-a pozivajući se na Zakon o tržištu rada.

Već viđena diskriminacija

Dakle, Mauricija se može prijaviti u evidenciju HZZ-a, ali zapravo nema nikakva prava. Riječ je o očiglednoj diskriminaciji po dobi i po umirovljeničkom statusu. Mauricija nam je kazala kako sada sa 63 godine nije u ništa lošijem fizičkom i mentalnom stanju nego kad je imala 62 i pol godine kad je otišla u mirovinu, ili kad je imala 60 ili 50. I dalje može raditi jednako kvalitetno, a zbog iskustva kojeg je stekla tijekom dugogodišnjeg rada vjeruje da bi njezin obrt bio uspješan. No, poticaje za bolji start neće dobiti.

Diskriminacija prema umirovljenicima koji žele raditi bila je vidljiva i u prvom valu korona krize, kada je država odlučila dati poticaje poduzetnicima za zadržavanje zaposlenika u iznosima do 4.000 kuna, umirovljenici koji su bili zaposleni do pola radnog vremena nisu bili proporcionalno niti nikako obuhvaćeni tim mjerama, zbog čega je i u tri početna mjeseca krize opao broj zaposlenih umirovljenika do polovice radnog vremena, odnosno njihov broj se smanjio za više od 600 osoba. Stoga je SUH zatražio od Ministarstva rada da se uvedu i potpore za očuvanje radnih mjesta zaposlenih umirovljenika, no naš zahtjev nije uzet ni u razmatranje.

Mauricija će se na kraju morati zaposliti u tuđoj tvrtki, pred njom je izbor da li će raditi puno radno vrijeme i ne primati mirovinu, ili raditi na pola radnog vremena i primati skromnih 1.500 kuna mirovine. Država ovakvim odlukama pokazuje da ju nije puno briga za egzistenciju umirovljenika te da se odnosi prema njima kao prema građanima drugog reda.

Igor Knežević

PLAĆANJE TV PRETPLATE

HRT-ova socijalna neosjetljivost

Ujavnosti je nedavno odjeknula vijest da gospođa Miljka Didulica, 91-godišnjakinja iz okolice Sunje, za pristojbu HRT-u daje punih 80 kuna, iako prima mirovinu od samo 723,98 kuna. Nakon smrti muža Miljka je uz pomoć nećakinje odlučila pretplatu s pokojnog supruga prebaciti na sebe. Saznala je da umirovljenici koji primaju do 1.500 kuna mirovine imaju pravo na plaćanje polovice iznosa pretplate, uz uvjet da su do 12. listopada 2015. godine bili evidentirani kao pretplatnici. No, HRT je prvotno odbio njezin zahtjev, navodeći da ona nije bila evidentirana kao pretplatnik do navedenog datuma, već je to bio njezin muž.

Pritisak medija i javnosti urodio je plodom te je HRT ipak odlučio prepoloviti pretplatu baki Miljki. Na naš upit iz HRT-a su brzo odgovorili i poslali objašnjenje u kojem piše da radi potpune informiranosti i istine, važno je navesti kako je Miljkin suprug, iako je imao pravo na povlaštenu pretplatu to nikad nije zatražio pa tako niti ostvario. Dakle, mnogi umirovljenici ni ne znaju da imaju pravo na tu povlasticu, a HRT ih neće na to upozoriti, već to moraju otkriti sami i poslati zahtjev HRT-u.

U dopisu su nam s HRT-a napisali i kako oni pod obveznikom plaćanja tv pretplate smatraju cijelo kućanstvo, tako da nakon smrti

obveznika, pravo na povlaštenu pretplatu ima i supružnik, uz uvjet da ima mirovinu do 1.500 kuna i ako je kućanstvo bilo u HRT-ovoj evidenciji pretplatnika do 12. listopada 2015. godine. Tako da će baki Miljki kad dostavi dokaze odobriti povlasticu. No, ostaje pitanje zašto su onda prvi put odbili bakin zahtjev. I zašto su uopće uveli uvjet prethodnog statusa pretplate do točno određenog datuma. Zato smo poslali i novi upit u kojem smo pitali je li baka Miljka bila iznimka ili su svi ovakvi slučajevi pozitivno riješeni, na što još nismo dobili odgovor niti pet dana nakon poslanog upita.

Igor Knežević

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U LISTOPADU 2020.

NOVOSTI U OBVEZNOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

Dana 28. rujna 2020. godine održana je 7. redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO).

U nastavku donosimo najvažnije sa sjednice.

Novi lijekovi na listama lijekova HZZO-a

U redovnoj proceduri na osnovnu listu lijekova HZZO-a su uvršteni novi lijekovi za liječenje šećerne bolesti (kombinacija inzulina degludeka i asparta), karcinoma pluća (durvalumab), karcinoma prostate (apalutamid) i multiple skleroze (siponimod).

Na dopunsku listu lijekova HZZO-a uvršteni su lijekovi za sekundarnu prevenciju kardiovaskularnih događaja i za liječenje atopijskog dermatitisa.

Također su na liste lijekova HZZO-a stavljene nove generičke i kliničke paralele te novi oblici i/ili nova pakiranja već postojećih lijekova, a uz neke su lijekove proširene indikacije za njihovu primjenu (za adjuvantno liječenje karcinoma dojke (trastuzumab emtanzin), za liječenje ankilozantnog spondilitisa i aksijalnog spondiloartritisa (tocilizumab), za liječenje karcinoma pluća (osimertinib) te za kućno liječenje hemofilije (emicizumab).

Stavljanjem novih lijekova na liste lijekova HZZO-a i proširenjem indikacija uz postojeće lijekove proširuje se spektar lijekova koje osigurane osobe

IZ SADRŽAJA:

- Održana 7. redovna sjednica Upravnog vijeća
- Novi lijekovi na listama HZZO-a

mogu za svoje liječenje ostvariti na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja.

Novi iznosi limita za posebno skupe lijekove

Uzimajući u obzir da je zbog epidemije infekcije COVID-19 došlo do preraspodjele bolesnika između bolničkih zdravstvenih ustanova u tijeku liječenja i primjene određenih posebno skupih lijekova donesena je Odluku o izmjeni Odluke o utvrđivanju sredstava koja se ne uračunavaju u maksimalno utvrđeni iznos novčanih sredstava bolničkih zdravstvenih ustanova.

HZZO kontinuirano prati potrošnju posebno skupih lijekova te je kod donošenja novih limita za posebno skupe lijekove uzeta u obzir potrošnja od lipnja do kolovoza 2020. godine.

Popuna Mreže javne zdravstvene službe nakon provedenog natječaja

Zbog potrebe popune Mreže javne zdravstvene službe, nakon provedenog natječaja koji je bio objavljen 8. rujna 2020. godine, prihvaćeni su najpovoljniji ponuditelji za sklapanje ugovora o provođenju primarne zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja, za sklapanje ugovora o provođenju specijalističko-konzilijarne i dijagnostičke zdravstvene zaštite i fizikalne terapije u kući te za sklapanje ugovora o provođenju specifične zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja.

Ponuditelji su prihvaćeni za razdoblje do 31. prosinca 2020. godine.

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti prihvaćena su dva ponuditelja u djelatnosti opće/obiteljske medicine, jedan ponuditelj u djelatnosti zdravstvene zaštite žena, devet ponuditelja u djelatnosti dentalne zdravstvene zaštite te 15 ponuda privatnih praksi u djelatnosti zdravstvene njege u kući.

U djelatnosti fizikalne terapije u kući prihvaćen je jedan ponuditelj.

U djelatnosti specifične zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja prihvaćen je jedan ponuditelj.

Financiranje rada pod nadzorom i pripravničkog staža

HZZO nastavlja s financiranjem rada pod nadzorom doktora medicine bez specijalizacije te pripravničkog staža zdravstvenih radnika.

U cilju zapošljavanja što većeg broja doktora medicine u zdravstvenom sustavu Republike Hrvatske HZZO će i nadalje financirati rad doktora medicine bez specijalizacije.

Stoga su donesene odluke o izboru doktora medicine bez specijalizacije za koje će se financirati rad pod nadzorom u 2020. godini te je u prijedlogu Liste prvenstva uvršteno 346 kandidata.

Također se nastavlja i financiranje rada pripravnika – doktora medicine, magistara farmacije i magistara medicinske biokemije i laboratorijske medicine za koje će se financirati pripravnički staž osnovom Javnog natječaja iz 2020. godine.

Svi pristigli zahtjevi zadovoljavaju formalne uvjete te je u sustav financiranja pripravničkog staža uvršteno sveukupno 47 kandidata i to 39 doktora medicine, tri magistra farmacije i pet magistara medicinske biokemije i laboratorijske medicine.

Nakon provedenih natječaja, ugovorne zdravstvene ustanove i drugi ugovorni subjekti HZZO-a sklopit će ugovore o radu s odabranim kandidatima, na osnovi kojih će HZZO u najkraćem roku sklopiti ugovore o financiranju s ugovornim zdravstvenim ustanovama i drugim ugovornim subjektima HZZO-a.

eUputnica

Ministarstvo zdravstva i HZZO su u sklopu Centralnog informacijskog sustava zdravstva Republike Hrvatske (u daljnjem

- Novi iznosi limita za posebno skupe lijekove

- Financiranje rada pod nadzorom i pripravničkog staža

tekstu: CEZIH) pokrenuli projekte eUputnice, eNalaz i eOtpusno pismo.

Time je doktorima primarne zdravstvene zaštite omogućeno izdavanje eUputnice za usluge u specijalističko-konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti.

Daljnjom nadogradnjom funkcionalnosti uputnice u specijalističko-konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti (projekt BIS2CEZIH) omogućeno je i slanje privitka uz uputnicu te slanje više odgovora - specijalističkih nazala po istoj uputnici.

Navedenim projektom sve bolničke zdravstvene ustanove su pokazale tehničku povezanost na CEZIH i dobile su sredstva za informatizaciju vlastitih informacijskih sustava kako bi uspješno preuzimale eUputnicu te slale eNalaz.

Korištenje eUputnice započelo je 1. listopada 2020. godine,

Za osigurane osobe to znači da kod izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite više neće dobivati ispisanu papirnatu tiskanu uputnicu, već će pravo na specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu ostvarivati putem elektroničke verzije tog dokumenta izdanog u informacijskom sustavu izabranog doktora, pohranjenoj u nacionalnom informacijskom sustavu zdravstva CEZIH-a.

Nakon pružene zdravstvene zaštite temeljem eUputnice, eNalaz će biti dostavljen izabranom doktoru primarne zdravstvene zaštite, ali bit će i dostupan osiguranoj osobi putem Portala zdravlja na platformi e-Građani.

Osigurane osobe i dalje imaju mogućnost naručiti se samostalno za termin radi

korištenja specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite.

U tom slučaju, po izdanoj eUputnici, obraćaju se zdravstvenoj ustanovi sa svojim matičnim brojem osigurane osobe (MBO), kao ključnim podatkom sa iskaznice zdravstveno osigurane osobe, što je temelj za dohvat i rezervaciju eUputnice.

Za zdravstvene radnike u primarnoj zdravstvenoj zaštiti to znači da će u sklopu izdavanja eUputnice, uz dosad uobičajeno eNaručivanje moći:

- osiguranu osobu naručiti direktno na termin u ugovornoj zdravstvenoj ustanovi
- uputiti zahtjev za dodjelom termina prema odabranoj ugovornoj zdravstvenoj ustanovi te

- u situacijama kada ocijeni da je to potrebno i ispisati podsjetnik o izdanoj eUputnici.

Za bolničke i specijalističko-konzilijarne zdravstvene ustanove to znači da će, uz dosad uobičajeno eNaručivanje, zahtjev za termin dobiti od osigurane osobe ili od izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite.

Nastavno na taj zahtjev, zdravstvena ustanova je dužna kontaktirati osiguranu osobu te ga obavijestiti o dodijeljenom terminu.

Preuzimanje eUputnice s CEZIH-a je također obvezno kod prijema u zdravstvenu ustanovu, što je obvezna predradnja u procesu fakturiranja zdravstvene usluge prema HZZO-u, a koje se od 1. siječnja 2021. godine više neće moći ostvariti bez podatka o identifikatoru eNalaza po svakoj eUputnici.

- Pokrenuti projekti eUputnice, eNalaz i eOtpusno pismo

- eNalaz dostupan i putem Portala zdravlja na e-Građani

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI
za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Nastavak rada u starosnoj mirovini kod istog poslodavca

Korisnici starosne mirovine mogu nastaviti raditi kod istog poslodavca samo uz promjenu postojećeg ugovora o radu, što znači da nije potrebna odjava s osiguranja. Rad u mirovini ograničen je do četiri sata rada dnevno bez obustave isplate mirovine.

Osiguranici koji odlaze u mirovinu trebaju podnijeti Zahtjev za mirovinu nadležnoj područnoj službi/ uredu/ispostavi HZMO-a na za to predviđenoj tiskanici zahtjeva, a **njihovi poslodavci** trebaju prijaviti promjenu popunjavanjem tiskanice M-3P i priložiti izmijenjeni ugovor o radu.

Također, korisnici mirovine koji nakon stjecanja prava na mirovinu ostvare **12 mjeseci staža osiguranja na ovaj način (dvije kalendarske godine)** mogu zatražiti ponovno određivanje mirovine.

Pretkompletiranje podataka i informativni izračun mirovine

Obavijest o namjeri podnošenja zahtjeva za starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu i Zahtjev za informativni izračun mirovine prema odredbama ZOMO-a može se podnijeti elektroničkim i pisanim putem:

- **elektroničkim putem**, preko Korisničkih stranica na internetskoj stranici HZMO-a (nakon pribavljanja korisničkog imena i lozinke),
- **pisanim putem**, odnosno slanjem popunjene tiskanice navedenog zahtjeva i obavijesti. Napominjemo, u ovom slučaju je uz tiskanice **zahtjeva za izračun** potrebno priložiti potvrdu o uplaćenju naknadi (uplatnicu) koja sada iznosi 70,00 kn.

Obavijest o namjeri podnošenja zahtjeva za starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu moguće je podnijeti 6 do 12 mjeseci prije, a njime se HZMO-u omogućava **pokrenuti postupak pretkompletiranja**, odnosno prikupljanja svih podataka o stažu i plaći. Tiskanice obavijesti i zahtjeva dostupne su na internetskim stranicama HZMO-a.

Obavijest o isplaćenim mirovinskim primanjima

Podsjećamo korisnike mirovina da im obavijesti o isplaćenim mirovinskim primanjima njihova banka svaki mjesec dostavlja na kućnu adresu zajedno s izvodom tekućeg računa. Navedenu obavijest korisnici mogu i osobno preuzeti u svojoj banci ili putem internet bankarstva.

Dodatni zahtjev za izdavanje potvrde o isplaćenim mirovinskim primanjima može se osobno ili poštom podnijeti i putem tiskanice **Zahtjeva za izdavanje potvrde o isplaćenju mirovini i plaćenju porezu i prirezu** (tiskanica je dostupna na internetskim stranicama HZMO-a).

Produžen rok za dostavu potvrda o životu korisnicima hrvatske mirovine s prebivalištem u Australiji

Korisnicima hrvatskih mirovina koji prebivaju u Australiji tijekom rujna i listopada 2020. na kućne adrese u Australiji stižu službene tiskanice potvrda o životu.

Zbog poteškoća nastalih u poštanskom prometu uzrokovanim pandemijom bolesti COVID-19 i nemogućnosti da se popunjene i ovjerene potvrde o životu vrate do roka navedenog u potvrdi (30. listopada 2020.), obavještavamo korisnike mirovina da tiskanice **nisu obvezni vratiti do roka navedenog u potvrdi** i da im zbog toga isplata mirovine neće biti obustavljena.

O daljnjem postupanju s dobivenim potvrdama o životu korisnike ćemo pravodobno obavijestiti na našim web-stranicama.

Također, korisnike hrvatskih mirovina s prebivalištem u Australiji koji nisu primili tiskanice potvrda o životu obavještavamo da im potvrde nisu poslane jer podatke o njima dobivamo elektroničkom razmjenom podataka između Republike Hrvatske i Australije.

Obavijest korisnicima hrvatske mirovine s prebivalištem na Kosovu

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje je korisnicima hrvatske mirovine s prebivalištem na Kosovu otpremio tiskanice potvrda o životu nakon što je omogućen poštanski promet s Republikom Kosovom, koji je bio prekinut zbog epidemije bolesti COVID-19.

Tiskanice potvrda o životu, koje su otpremljene poštom 28. kolovoza 2020., korisnici trebaju popuniti, potpisati i ovjeriti te **dostaviti Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje do 15. listopada 2020.**

KORISNICI MIROVINA - isplata u rujnu 2020.

Vrste mirovina	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	499 982	2.763,92 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	35 921	3.698,23 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	83 995	2.439,74 kn
Prijevremena starosna mirovina	202 367	2.659,20 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	331	2.908,30 kn
Invalidska mirovina	109 318	2.083,57 kn
Obiteljska mirovina	218 111	2.088,82 kn
UKUPNO - ZOMO	1 150 025	2.558,33 kn
Korisnici koji su u 2020. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO		
Starosna mirovina	15 118	2.540,66 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	3 929	3.441,55 kn
Prijevremena starosna mirovina	5 074	2.812,88 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	16	2.718,52 kn
Invalidska mirovina	1 417	1.937,29 kn
Obiteljska mirovina	6 377	2.186,44 kn
UKUPNO	31 931	2.597,34 kn
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	104 763	3.904,20 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	200 952	3.575,37 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO	264 984	1.720,16 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 756	7.203,42 kn
Ukupan broj osiguranika	1 553 879	
Ukupan broj korisnika mirovine	1 243 722	
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1:1,25	
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za srpanj 2020.	6.722,00 kn	
Udio prosječne starosne mirovine za 40 i više godina mirovinskog staža prema ZOMO-u u prosječnoj netoplaći u Republici Hrvatskoj za srpanj 2020.	58,08%	
Korisnici mirovina - muškarci (46,09%)	573 284	
Korisnici mirovina - žene (53,91%)	670 438	
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina	
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	72 godina	
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2020. godini - ZOMO	31 godina	
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2020. godini - ZOMO	64 godine	

Ne budi žrtva prijevare

U Pravnomo savjetovalištu Sindikata umirovljenika Hrvatske, koje je započelo s radom još davne 1999. godine, a od 2016. je upisano u Registar pružatelja primarne pravne pomoći, dnevno dolaze ili nazivaju starije osobe koje traže hitne savjete o svojim pravima. Najčešće se pomoć traži prekasno, kad su pogreške već učinjene, potpisani štetni ugovori o dosmrtnom ili doživotnom uzdržavanju. Da su znali svoja prava, da li bi drukčije postupili? Svakako bi, jer bi barem mogli birati ili osvijestiti što žele učiniti, koje su njihove potrebe i kako ih zaštititi. Pamtimmo kako su, osim jednog člana obitelji koji navuče stariju osobu na potpisivanje npr. dosmrtnog ugovora, česti slučajevi davanja jedine nekretnine u zamjenu za smještaj u obiteljskom domu. To je naprosto gotovo svakidašnja praksa, krcata loših slučajeva i tužnih posljedica.

Radionice u četiri grada

Kako to spriječiti? Sindikat umirovljenika Hrvatske je to pokušao uz potporu Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku projektom „Umrežavanje pravde za starije osobe“, na način da je, među ostalim, kroz regionalne interaktivne radionice, održane u četiri grada, educirano 85 aktivista. Time su aktivisti pripremljeni za daljnji rad sa starijim osobama, kako bi potaknuli osvješćivanje o njihovim pravima i obvezama, osobito glede ugovora o uzdržavanju.

OPREZI!

- ❗ Nemojte nikada potpisati ugovor o dosmrtnom uzdržavanju!
- ❗ Ako potpisujete ugovor o doživotnom uzdržavanju, provjerite što Vam uzdržavatelj mora osigurati

JER

- ✓ Ako sklopite ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, odmah gubite svoju imovinu
- ✓ Kod ugovora o doživotnom uzdržavanju imovina na drugog prelazi nakon Vaše smrti
- ✓ Postoji i alternativa – npr. ugovor o kupoprodaji i likovljanju s pravom podizanja

Potražite stručnu pravnu pomoć **PRIJE** raspolaganja svojom imovinom!

SINDIKAT UMIROVLJENIKA HRVATSKE

Projekt "Umrežavanje pravde za starije osobe" odobren je od Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

Održane su tako četiri regionalne interaktivne radionice Pravnog savjetovališta SUH-a u Zagrebu, Đakovu, Medulinu i Splitu u organizaciji tamošnjih podružnica SUH-a. Tema radionica su bili «Ugovori o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju - Ima li alternative?», a voditelji su bili pravni savjetnici Ante Kuprešak i Sunčica Polovina Jurca.

Svaka interaktivna radionica je uključivala projekciju prezentacije koja je sadržavala osnovne podatke o temi radionice, razlikovanje ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju, prikaz slučajeva iz prakse i prikaz alternativna sklapanju ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju. Radionice su izvođene na način da su prisutni mogli u svako doba postaviti pitanje vezano za tematiku radionice, iznijeti svoja zapažanja i davati prijedloge, odnosno koncipirane na način da potakne raspravu. Uz niz pitanja o ugovorima o uzdržavanju, pravni stručnjaci su odgovarali i na opća pravna pitanja zainteresiranih.

Ideje za daljnje inicijative SUH-a

Za svaku radionicu je ispunjena lista prisutnih i podijeljeni su evaluacijski listići koje su prisutni anonimno popunjavali, a zagrebački i splitski sudionici su radionicama dali ocjenu 4,8, dok su đakovački dali 4,6, a medulinski – 4,5. Visoke ocjene za visok stupanj zadovoljstva dvosatnim radom!

Bilježena su pitanja prisutnih i na temelju neposrednog kontakta i pregledom evaluacijskih listića utvrđeni su glavni prijevori i nedoumice koje se tiču projektne teme, a koji će poslužiti u izradi i razradi daljnjih aktivnosti i inicijativa SUH-a prema nadležnim institucijama, a sve u cilju poboljšanja položaja umirovljenika i osoba starije životne dobi.

Uz interaktivne radionice izrađen je edukativni letak informativnog karaktera u 10.000 primjeraka kojim se upućuju građani starije životne dobi na kontakte Pravnog savjetovališta SUH-a u vezi s potpisivanjem ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju.

Projektom je zbog pandemije koronavirusom i prostornih mogućnosti domaćina sudjelovalo 85 osoba u četiri grada neposredno na radionicama; 1.000-1.500 osoba podjelom letaka te kroz umirovljeničke medije još preko desetak tisuća osoba. U sklopu projek-

ZAUSTAVIMO ZLOSTAVLJANJE STARIJIH!

- ❗ Samo sedam posto starijih osoba zna razliku između ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju – **BUDITE OPREZNI!**
- ❗ Financijsko, odnosno materijalno zlostavljanje, fizičko i psihičko nasilje te zlostavljanje starijih osoba danas su sve češća pojava – **PAZITE S KIM CETE POTPISATI UGOVOR. JER IMA I PROFESIONALNIH LESINARA!**
- ❗ Brojni su slučajevi prevarenih osoba koje su nakon potpisivanja ugovora o dosmrtnom uzdržavanju završile na ulici, osobito ako su potpisale taj ugovor s članom obitelji ili privatnim/obiteljskim domom – **ČUVAJTE SE I „SUSJEDA“, „PRIJATELJA“ I RAZNIH SAVJETNIKA!**
- ❗ Uvijek prije potpisivanja potražite pravnu pomoć! Obratite se uredu državne uprave ili nekoj od ovlaštenih udruga koje pružaju besplatnu pravnu pomoć – **NEMOJTE ŽIVJETI U STRAHU I NESIGURNOSTI!**

Nazovite! Dodite! Pišite! NISTE SAMI, MI SMO UZ VAS

Pravno savjetovalište SUH-a • Trg kralja Petra Krešimira IV. 2, 10 000 Zagreb
• Telefon: 01/ 4655-111/kućni 244, 01/ 4615-797 • e-mail: suh@zg.t-com.hr

ta tiskani su članci u mjesječniku SUH-a „Glas umirovljenika“ u kojima je obrađivana tematika projekta i popraćen prikaz održanih radionica.

Uspješno ostvaren cilj

Projektom je ojačan i rad Pravnog savjetovališta SUH-a, što je provedeno zapošljavanjem mlade pravnice na određeno vrijeme. Ostvarena je i prepoznatljivost u medijima, zahvaljujući objavljivanju članaka u mjesječniku Glasa umirovljenika u sklopu projekta, na web stranici Sindikata umirovljenika Hrvatske te tematskoj Facebook stranici Pokret protiv siromaštva starijih osoba te se na taj način unaprijedila kvaliteta života starijih osoba, stvoreni su preduvjeti za informiranje i podizanje razine svijesti o pravima starijih osoba osobito glede raspolaganja imovinom.

Cilj ovog projekta je ispunjen jer se postigla veća informiranost i upućenost starijih osoba i članova obitelji u njihova prava; bolja informiranost javnosti o potrebi zaštite i sprječavanja prijevara, zlorabe, zanemarivanja i zlostavljanja starijih osoba, što je vidljivo iz evaluacijskih listića u kojima su sva četiri grada obuhvaćena projektom sudionici s odličnom ocjenom ocijenili korisnost radionice, prezentaciju glavne teme, ideju projekta, mogućnost neposrednog odgovora na pitanja te pokazali zainteresiranost da sudjeluju na novoj radionici/tribini SUH-a. Ipak, to je tek mali korak u velikim potrebama za informiranjem i edukacijom o ugovorima o uzdržavanju i mogućim zlorupama.

Sunčica Polovina Jurca

Ova stranica objavljena je u okviru projekta „Umrežavanje pravde za starije osobe“. Projekt je sufinanciran od Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

Opcije raspolaganja imovinom

Sindikatski umirovljenici Hrvatske je 17. rujna 2020. za zainteresirane starije osobe, strogo poštujući epidemiološke mjere, organizirao interaktivnu radionicu, koja je pokrenuta zahvaljujući projektu Ministarstva pravosuđa za ovlaštene udruge i pravne klinike za pružanje primarne pravne pomoći za 2020. godinu. Projekt Pravna pomoć starijim osobama: „Život poslije smrti“ izazvao je veliki interes. Radionice SUH-a provode se kroz četiri regije Republike Hrvatske pri čemu je rugvička Podružnica određena za domaćina središnje Hrvatske.

Predsjednik podružnice SUH-a Rugvica Stjepan Sekulić je otvorio radionicu, naglasivši da starije osobe i umirovljenici „nisu sami“, kao što i piše u jed-

nom od tri prigodna letka koja su pravni savjetnici SUH-a prezentirali na radionici, a koji na pristupačan način objašnjavaju starijim osobama i umirovljenicima koje su im opcije prilikom raspolaganja imovinom. Sudionike je pozdravio i rugvički načelnik Mato Čičak.

Radionica je bila koncipirana u tri cjeline s prikazima slučajeva i šprancama – zakonsko i oporučno nasljeđivanje, ugovori o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju te ugovori o kupoprodaji i darovanju s pravom plodouživanja prezentiranim od strane pravnih savjetnika Ante Kuprešaka i Sunčice Polovine Jurce. Radionici je prisustvovalo dvadesetak osoba.

Uz pitanja vezana za temu radionice, sudionike je najviše zanimalo zašto još

nije ukinut ugovor o dosmrtnom uzdržavanju s obzirom na njegovu štetnost. Zaredala su se još druga pitanja vezana uz smještaj u domove za starije osobe te mirovine. Radionica je ocijenjena od strane sudionika odličnom ocjenom.

Udruga SUH Pula ugostila je 29. rujna 2020. interaktivnu radionicu Pravnog savjetništva SUH-a u ime Istarske županije. Radionici je prisustvovalo dvadesetak osoba i odlično je ocijenjena. Predsjednica podružnice SUH-a Pula Mir-

PULA

A što kad nemam nasljednike

jana Dika Dužman je pozdravila organiziranje takvih terenskih radionica koje umirovljenicima mogu približiti i objasniti teme koje su im od velikog značaja.

Pravni savjetnici SUH-a su upoznali sudionike i sa zahtjevima SUH-a vezano uz ugovore o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju, te su dobili brojne opće pravne savjete vezano uz različita pitanja glede raspolaganja imovinom.

Uz glavnu temu radionice postavilo se niz pitanja vezano uz dokazivanje izvanbračne zajednice, što kad osoba nema nasljednika i kada se

ostvaruje pravo na nužni dio nasljedstva. Također su podijeljene i šprance oporuka. Atmosfera je bila ugodna i prijateljska, s puno interakcije, jer je bilo mnogo pitanja tijekom radionice.

Naši pravni savjetnici pozvali su sve potrebite da zovu radi savjeta. Podijeljeni su letci s temama o kojima se pričalo na radionici, a koje su sudionici uzimali i za svoje susjede i prijatelje. Na letcima su i kontakt podatci Pravnog savjetništva SUH-a, tako da svi članovi mogu zatražiti pravnu pomoć elektronskim ili telefonskim putem. Radionica je završila uz osvježenje.

TROGIR

Ukinuti ugovore o dosmrtnom uzdržavanju

Dana 22. rujna 2020. trogirski SUH-ovci i sve zainteresirane osobe starije životne dobi imale su priliku sudjelovati na interaktivnoj radionici kojoj je prisustvovalo dvadesetak osoba. Trogirski Podružnica je bila domaćin u ime regije Jug. Predsjednik trogirski podružnice SUH-a Ivan Bakica Đildo na početku je naglasio važnost teme radionice za sve osobe starije životne dobi i umirovljenike, i da će se u ovim temama prepoznati baš svatko, bilo osobno ili prepoznajući slučajeve iz svoje okoline.

Radionica je trajala više od sat vremena i zaista je bila interaktivna jer su prisutni imali brojna pitanja i zapažanja. Postavilo se opravdano pitanje od strane sudionika zašto uopće postoji ugovor o dosmrtnom uzdržavanju s obzirom na njegovu štetnost i opasnost koju predstavlja za primatelja uzdržavanja, te zbog čega Ministarstvo pravosuđa još nije ukinulo taj institut, iako je svake godine dobivalo takav zahtjev od Sindikata umirovljenika, ali i od Pučke pravobraniteljice.

U neformalnom druženju nakon radionice uz osvježenje povela se rasprava i o pitanju povećanja mirovina. Radionica je ocijenjena od strane sudionika također prosječnom odličnom ocjenom.

Jesensko čišćenje

Nakon ljetne stanke i prorijeđenog druženja članovi podružnice ipak su obilježili neke njima važne datume, ali cijelo vrijeme su vodili računa o teško oboljelim članovima, zvali su da ih pitaju za njihovo stanje, te im slali dežurne osobe iz Crvenog križa. Međunarodni dan starijih osoba 1. listopada obilježili su radno. Dvadesetak članova podružnice vrijedno su radili na čišćenju prostora i okoliša, a istog dana su članice sekcije „žene – ženi“ posjetile dvije članice koje su imale teže operacije.

Iz podružnice javljaju da su i dalje na raspolaganju najpotrebitijim i najbolesnijim članovima. A za pokretne i vitalne članove nastaviti će se organizirati izleti, naravno u skladu s mjerama

i odlukama Stožera civilne zaštite. U planu je u budućnosti i održavanje županijskih sportskih igara umirovljenika koje će se odvijati parcijalno, u podružnicama po disciplinama, a veliko finale održat će se na županijskom nivou na jednom mjestu. A pobjednici su već poznati – svi umirovljenici koji će sudjelovati.

Ana Dujanović

KOZARI BOK I PUTEVI Osnovana nova podružnica

Svečano je bilo u mjesnom odboru Kozari bok u Zagrebu 24. rujna 2020. gdje se održala osnivačka skupština podružnice SUH-a Kozari Bok i putevi. Skupština je započela hrvatskom himnom, nakon čega je uslijedila minuta šutnje za sve preminule članove SUH-a i poginule hrvatske branitelje. Sve okupljene, njih četrdesetak, na početku je pozdravio Franjo Bohaček i zahvalio im što su došli.

Pravo glasanja imalo je 37 prisutnih koji su ispunili pristupnicu, te su jednoglasno izabrali Zinku Mujezinović za prvu predsjednicu podružnice, Ante Dimlić je zamjenik, Franjo Bohaček tajnik, a Senka Ibrić blagaj-

nicom. Na osnivačkoj skupštini sudjelovala je i potpredsjednica SUH-a i predsjednica Povjereništva SUH-a Zagreb Biserka Budigam te njezina zamjenica Vesna Bečić. Budigam je pozdravila sve prisutne i iskazala zadovoljstvo

osnivanjem nove SUH-ove podružnice te je ukratko predstavila čime se sve SUH bavi u svojem djelovanju. Među ostalim je okupljene upoznala sa SUH-ovim mjesečnikom Glas umirovljenika, projektima od kojih se naš sindikat sufinancira, kao i o pogodnostima koje članovi imaju, poput jeftinijih boravaka u toplicama i hotelima te popusta na različite proizvode u trgovinama.

Bečić je pak govorila o ostalim aktivnostima kojima se SUH bavi, spomenuvši kako pravnici iz Pravnog savjetovališta SUH-a redovito održavaju predavanja diljem SUH-ovih podružnica, o problematiki poput ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju,

pisanju oporuke, kupoprodajnim ugovorima i ugovorima o darovanju i slično te je najavila njihova gostovanja u pet zagrebačkih podružnica do kraja ove godine. Posebno je istaknula SUH-ovu borbu za boljitak umirovljenika i starijih osoba, kazavši kako je na inicijativu SUH-a samo u ovoj godini izborneno povećanje cenzusa za besplatno dopunsko zdravstveno osiguranje, uvođenje nacionalne naknade za starije osobe, a u planu je i borba za uvođenje pravednijeg modela obiteljske mirovine.

Za ta i mnoga druga važna pitanja, dodala je, SUH će se pokušati izboriti kroz novoosnovano Nacionalno vijeće za umirovljenike i starije osobe, koje je savjetodavno tijelo Vlade, a u kojem sudjeluju i predstavnici SUH-a.

Na skupštini su gostovali i predstavnici pet SUH-ovih zagrebačkih podružnica, koji su dobili veliki pljesak od okupljenih. Uspješan dan nastavio se domjenkom, na meniju su bili čevapi, kolači i piće. Nakon toga uslijedila je velika zabava, organiziran je bend za svirku, a naši penzići su pokazali doista zavidno umijeće plesanja.

Igor Knežević

LUTVINKA Nakon Vinka - Ruža

Podružnica SUH-a Slavonski Brod – Lutvinka je proživjela težak trenutak smrću od koronavirusa svoga predsjednika Vinka Kuzmića, te je u rujnu za vršiteljicu dužnosti predsjednika izabrala Ružu Kuzmić.

NOVE POGODNOSTI ZA NAŠE ČLANOVE

➤ **Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Lipik**, Marije Terezije 13, Lipik, br. telefona: 034/440733

UVJETI:

- popust od 15 posto na cijenu smještaja za boravak najmanje 10 dana
- popust od 20 posto na cijenu smještaja za boravak najmanje 15 dana

Za grupe korisnika odobrava se 1 gratis mjesto na svakih 20 korisnika (npr. grupa od 40 osoba ima pravo na 1 gratis mjesto, grupa od 42 osobe ima pravo na 2 gratis mjesta).

Cijene se primjenjuju na samostalno pokretne goste-pacijente uz predodjenje članske iskaznice SUH-a.

➤ **Lječilište Veli Lošinj**, Podjavori 27, Veli Lošinj, br. telefona: 051/236111

UVJETI:

Članovi SUH-a ostvaruju pravo na popust od 10 posto, uz predodjenje jedinstvene članske iskazni-

ce Sindikata koja vrijedi uz osobnu iskaznicu, na sljedeće usluge Poslovnog partnera:

- usluge smještaja i prehrane
- medicinske i ostale usluge u Centru zdravlja Magnolija
Popust se odnosi samo na redovne cijene, odnosno nije moguće zbrajanje popusta.

➤ **Lječilište Istarske Toplice**, Sv. Stjepana 60, Livade, br. telefona: 052/603000

UVJETI:

Grupa min. 25 osoba, smještajni objekt Mirna, 11 dana (10 noćenja) – dvokrevetna soba/po osobi 2.300 kuna; jednokrevetna soba 2.900 kuna.

Ponuda uključuje: 10 polupansiona (doručak i večera), piće dobrodošlice, specijalistički pregled fizijatra, osobni plan terapija, fizikalne procedure, kontrolni pregled, mjerenje krvnog tlaka, kupanje u bazenu s ljeovitom termo-mineralnom vodom, neograničeno kupanje u wellness i vanjskom bazenu, besplatan parking i wi-fi internet

Snježana Živčić

Ante Mandić

19

Kupanje i molitva

Na Malu Gospu 8. rujna 2020. godine 35 članova podružnice SUH-a Rugvica te pet osoba slabijeg imovinskog stanja iz općine kao gosti, autobusom su otišli na jednodnevni izlet u terme Jezerčica te u posjet Mariji Bistrici. U termama je, kao i uvijek dosad, bilo super, članovi su birali gdje će se kupati, u unutarnjim ili vanjskim bazenima, a većina je zapravo kombinirala oboje. Osim njih u termama je bilo još samo pet-šest gostiju tako da je bilo dovoljno distance te se nisu bojali eventualne zaraze.

Nakon kupanja uslijedio je vrhunski ručak, prvo juha, a onda glavno jelo - pureći odrezak punjen šunkom i sirom, uz prilo-

ge pekarski krumpir i rižu te miješana salata. Obilni i ukusni obrok na kraju su zasladili štrudlom. Nakon ručka članovi su se stigli ponovno okupati u bazenu, a zatim su u 16 sati otišli u obližnju Mariju Bistricu. Tamo su pak obišli Križni put te su u 18 sati sudjelovali na večernjoj misi koja se održala na otvorenom. Nakon toga su još malo prošetali te su se zadovoljni i puni dojmova oko 20 sati uputili kući.

Ono što je dobra vijest jest da je cijeli izlet financiran novcem od projekta općine Rugvica, koja je nesebično našim penzićima dodijelila 30 tisuća kuna. Od tog

novca u planu je u 11. mjesecu i nabava i podjela voća članovima, tako bi svi trebali dobiti po pet kilograma mandarina i deset kilograma jabuka.

U planu je i poslije Svih svetih otići u Krapinske toplice te posjetiti Muzej krapinskih neandertalaca, no hoće li se ići ovisit će o razvoju epidemiološke situacije.

Stjepan Sekulić

BJELOVAR Nova-stara predsjednica

Podružnica SUH-a Bjelovar održala je izvještajno-izbornu skupštinu 23. srpnja 2020. godine. Predsjednica podružnice Ana Široki pozdravila je sve prisutne i napomenula da se puno gostiju nije odazvalo zbog Covid-19. Uslijedila je minuta šutnje za sve preminule članove.

Usvojen je izvještaj za prethodno četverogodišnje razdoblje u kojem su navedene sve aktivnosti koje su se odvijale, poput organiziranja različitih radionica, od kojih je najuspješnija bila „Život sa mnom“, koja se odnosila na kvalitetu života i zdravlja članova.

Jednoglasno je usvojeno da Ana Široki bude nova/stara predsjednica, Ana Horvat blagajnica te Zdenka Petrec tajnica. Predstavnici podružnice su zahvalili na potpori Gradu Bjelovaru, Bjelovarsko-bilogorskoj županiji te posebno županu Damiru Bajsu.

SPLIT

Šest kamenih izljeva

Nakon smanjenih aktivnosti tijekom ljetne pauze, splitski penzići, njih 35, otišli su 26. rujna 2020. na jednodnevni izlet u Vrljiku, koji je kulminirao posjetom Česmi. Riječ je o vrlo slikovitom parku iz 19. stoljeća gdje izvire jedan od brojnih pritoka rijeke Cetine. Do izvora se silazi s tri strane kamenim stubama, a voda teče iz šest izljeva na kamenom zidu.

Česma je kao mjesto okupljanja i druženja imala važnu ulogu u životu Vrljičana te je inspirirala spisatelja Milana Begovića po čijem je libretu skladana najpopularnija hrvatska opera 'Ero s onoga svijeta', zbog čega se baš na tom mjestu svakog ljeta izvodi ta opera. Tu se nalazi i Begovićev spomenik. U planu je bio i posjet izvoru rijeke Cetine, no zbog lošijeg vremena se od toga odustalo.

Na kraju su svi završili u 20 kilometara udaljenom Potravlju na ručku u restoranu zanimljivog imena „J.F. Kennedy“, nazvanom po bivšem američkom predsjedniku. Uz dobro jelo i piće, sve prisutne zabavljao je član Jerko Marević, koji je podizao atmosferu svirajući gitaru. Treba spomenuti i dobro djelo članice Gordane Lepšanović, čija kćer je zatvorila trgovinu s dječjom odjećom, te je odlučila podijeliti dio odjeće članovima na način da je u autobusu tijekom putovanja organizirana lutrija. Šestero sretnika tako je dobilo dječje majice, džempere, trenirke... Naši splitski SUH-ovci puni su ideja.

Asja Tomin

DONJI MIHOLJAC

Kreativne ženske ruke

Na obrtničkom sajmu u Donjem Miholjcu održanom 11. rujna 2020. sudjelovale su i članice SUH-ove udruge, koje su izložile svoje ručne radove, poput ukrasnih boca, čaša, vješalica za zid, radova s vjerskim motivima, kao i tradicionalne slavonske šeširiće napravljene od konca. Radovi nisu bili samo za izložbu, već i prodaju, pa će se od zarađenog novca nabaviti novi materijali za buduće radionice ručnih radova.

U rujnu udruga tradicionalno slavi Dan udruge, no ovaj put ipak su taj dan proslavili 3. listopada. Okupilo se čak 75 članova, koji su na otvorenom zajedno ručali. Na okupljanju su članovi se prisjetili nekih lijepih prošlih vremena, pričalo se i o udruzi i planovima koje žele ostvariti do kraja godine. Ne bude li pogoršanja situacije s koronom 19. listopada ići će se na jednodnevni izlet u Daruvar, a 24. listopada u kazalište. U prosincu će se održati i izborna skupština. Vrata udruge i dalje su otvorena, druženja su i dalje redovita, ali uz stroge mjere, svima se na ulazu mjeri temperatura, dezinficiraju se ruke, te se vodi evidencija.

Zlatko Risek

Starite radosno s tjelovježbom

U glavnom zbog toga što se proces starenja smatra kao neka noćna mora, traganje za izvorom mladosti je sveopći san. Svakako, razni aspekti procesa starenja potkopavaju ili barem smanjuju izgleda za vitalan, dug i zdrav život. Međutim, dok za neke starjeti znači ozljede, bolest i sporo umiranje, za druge ono može donijeti veselje i radost onog neuhvatljivog što se zove mudrost.

Najviše upozorenja koja nam već godinama upućuju medicinski stručnjaci je to da što smo više deblji, tim smo više skloni degenerativnim i kroničnim bolestima, kao što su šećerna bolest, srčana oboljenja i rak, ali i COVID-19. Važnost preventivnih mjera za očuvanje zdravlja potvrdili su i podržali medicinski krugovi. Još samo da su se stručnjaci malo više potrudili i bolje educirali populaciju o ulozi tjelovježbe i ispravne prehrane u sprečavanju bolesti - puno se raznih patnji moglo izbjeći.

Recept za uspjeh

Znanstvenici diljem svijeta stalno pružaju dokaze da tjelovježba nije samo djelotvorna obrana protiv bolesti, nego i prirodna obrana od starenja. Aktivni stil života zaista je ključ za duži i zdraviji život. I budući da sjedeći način života i starenje donose sa sobom slabljenje elastičnosti kože, mišićne snage, koordinacije, opadanje stvaranja testosterona i slabljenje funkcije tjelesnih stanica, što prije počnete nešto aktivno raditi, tim bolje za vas.

Dr. George Sheehan, poznati američki kardiolog, obavio je ispitivanje u kojem je usporedio od 53 do 65 godina stare sportaše, netrenirane muškarce iste dobi i trenirane mlade sportaše. Aktivni sportaši pokazali su potrošnju kisika 20 do 30 posto veću nego što je bila kod netreniranih osoba. Istovremeno su pokazali pad te potrošnje od svega pet posto u 10 godina, što je skoro upola manje nego što je prosječni pad kod muškaraca starijih od 25 godina. Također, ti su muškarci imali potrošnju kisika koja je bila 50 posto veća nego kod onih koji su nekad bili trkači-šampioni, ali koji su prestali trenirati prije 20 godina.

Naporom do zdravlja

Studije poput ove upućuju na sljedeće: nikad nije kasno početi se baviti sportsko-rekreativnim aktivnostima pa tako ni u starosti. Postoji mnogo toga što možete učiniti za sebe kako biste usporili proces starenja. Razumljivo, to zahtijeva napor. U stanovitom smislu to je taj napor koji nas održava zdravim, jer kad se dovoljno brinemo o tome da učinimo nešto pozitivno za svoje zdravlje, mi neizbježno činimo nešto pozitivno u vezi našeg životnog stila.

Godine koje prolaze mogu vas pretvoriti u krhku, slabašnu i neotpornu staru osobu ili, pak, mogu vas pretvoriti u novu osobu, s puno kondicije. Na vama je da izaberete. Prema tome, zašto ne biste izabrali najviše koristi od onoga što imate i bili maksimalno zdravi i mladi za svoje godine.

dr. Ivo Belan

KAD STARI POSTANU ZVIJEZDE

Djed kao Tom Cruise

Korisnici staračkog doma u američkoj saveznoj državi Washington odlučili su postati holivudske glumačke zvijezde te su zbog zabave, ali i humanitarne svrhe, snimili kalendara s posterima u kojima se oni nalaze u glavnim ulogama. Točnije, svatko od njih prerusio se u omiljenog glumca iz omiljenog filma i odradio foto snimanje. Tako su se neki prerusili u glumce filmova o Zvezdanim stazama, zatim Marilyn Monroe, Helen Mirren koja glumi britansku kraljicu Elizabetu, a najviše pažnje privukao je korisnik doma koji se prerusio u Toma Cruisea i to u ulozi pilota u kultnom filmu Top Gun.

Da sve bude zabavnije, odmah nakon foto snimanja glumci bi tako odjeveni izašli pred sve korisnike doma u blagovaonicu tijekom ručka i izazvali salve oduševljenja i smijeha. No, osim dobre zabave, snimanje kalendara donijelo im je i zaradu. Naime, od prodaje su zaradili čak 14 tisuća dolara (preko 90 tisuća kuna) te su sav novac darovali udruzi za borbu protiv Alzheimerera. U planu je izrada kalendara za 2021. godinu, u kojem će biti zastupljene ikone poput Sonnyja i Cher, Willieja Nelsona, Andyja Warhola, ali i Winstona Churchilla i Eleanor Roosevelt.

SPAS ZA SLABOVIDNE

Alarm za razinu tekućine

Jedan britanski proizvođač na tržištu nudi uređaj koji omogućuje slabovidnim i slijepim osobama da bez prolijevanja ulijevaju kavu, čaj, mlijeko ili bilo koju drugu tekućinu u svoje šalice i čaše. Naime, uređaj se zakači na rub šalice te u trenutku kad je šalina gotovo puna se uključi alarm i uređaj počne vibrirati. Uređaj u sebi ima ugrađene i magnete kako bi se mogao „zalijepiti“ za vrata hladnjaka, kako bi ga osoba uvijek lako mogla pronaći.

Cijena uređaja u Velikoj Britaniji iznosi oko 11 funti (90-ak kuna). Proizvođač napominje kako se uređaj ne smije uranjati u vodu, već samo čistiti vlažnom krpom.

Baklje društvenog nemara

„Mi koji živimo starost ne ugrožavamo živote mladih i nismo krivi što je i njihov život puno drugačiji nego što žele i zaslužuju“

Živjeli smo relativno mirnu starost do početka ove godine. Tada su se počele pojavljivati vijesti da se u Kini pojavio neki novi virus za koji za sada nema adekvatnog cjepiva. Tješili smo se i pomalo mislili kako će Kinezi brzo naći cjepivo, a i Kina je daleko. Vrlo brzo virus je stigao do Italije, ali mi smo mislili da će biti dovoljno pripazimo li na ponašanje, dok Talijani ne nađu cjepivo. Odmah je uočeno da je virus do sada nepoznat, da je najsmrtonosniji za starije osobe, ali da je moguće izbjeći prenošenje bolesti izbjegavanjem bliskih kontakata. Sada već sve znamo o koroni. Predugo traje privikavanje na novo normalno.

Treba prihvatiti novi način života u stalnoj izolaciji jer je jedino sigurno ako se ne ostvaruju kontakti sa zaraženima. Problem koji se javio bio je kako zaštititi starije osobe. Naglašavano je kako najviše treba paziti na domove u kojima su grupno smještene. Ipak virus je ulazio u domove za stare i nemoćne, osobito one u privatnom vlasništvu.

Prošetao je tako kroz desetak domova i pokazalo da je većina domova nije imala dozvole za smještaj onoliko starijih koliko ih je tamo boravilo.

Dva požara su uokvirila sliku. Dogodili su se upravo u takvim nedovoljno kontroliranim domovima, s povećanim brojem korisnika i lošim uvjetima rada i kvalitete, te najčešće bez stručnih kadrova. Ministarstvo za demografiju imalo je početkom godine samo devet socijalnih inspektora za cijelu Hrvatsku. U privatne domove koji su u posljednjih nekoliko godina rasli kao gljive

poslije kiše smješten je prevelik broj korisnika, nicali su i „nove depandanse“ kao npr. „skladištenje“ staraca u dvorišnu drvarnicu u domu u Andraševcu u kome je izgorjelo šest osoba. Najnoviji događaji bilježe dvoje smrtno stradalih u požaru u Dugom Ratu.

U privatne domove inspekcije dolaze samo po prijavi. Nakon inspekcijskog nalaza ne prati se otklanjanje nepravilnosti, a vlasnici obično ne ispoštuju ni nalaze inspekcije. Lokalne vlasti nitko ne obavještava, jer tako nije napisano u zakonu. Obitelji korisnika privatnih domova nerijetko ne prijavljuju loše uvjete smještaja jer u slučaju zatvaranja takvog doma ne znaju kamo da smjeste svoje stare članove obitelji jer nema dovoljno smještajnih kapaciteta, a kod kuće ih ne mogu vratiti zbog svojih obiteljskih problema. K tome, kvalitetniji domovi su skuplji, a mirovine su niske.

Sindikato umirovljenika godinama je upozoravao upravo na nepravilnosti u radu obiteljskih i privatnih domova i potrebu redovne kontrole kvalitete smještaja i odnosa osoblja prema korisnicima. Smatramo da to mogu vršiti umirovljeni stručnjaci volonteri (psiholozi, pedagozi, profesori, njegovatelji i slične profesije) koji će imati i ulogu druženja s korisnicima koje obitelj rijetko posjećuje i koji razumiju bolje probleme starih i vrlo često osamljenih starijih osoba. Ovo naglašavam kao dobar primjer jer sam i sama bila volonterka u palijativnom timu Udruge prijatelja hospicija prof Anice Jušić u jednom gradskom domu.

Nakon ovih zastrašujućih događanja novo je mega Ministarstvo počelo temeljito kontrolirati rad, a osobito broj smještenih privatnih domova. Vjerujemo da će tako ipak prestati užasno umiranje

starica i staraca na lomačama kao u srednjem vijeku, samo s tom razlikom što čak nisi bili osuđeni na smrt.

Mislim da u ovom trenutku, s obzirom na smještajne kapacitete društvenih domova, treba cijene boravka uskladiti s privatnima, da se smještaj jednako vrednuje i jednako dotira. Potrebni su svakako veći kapaciteti za smještaj starijih.

Drugi, ne manji problem, je manjak smještajnih kapaciteta za smještaj starijih osoba u samoizolaciju u obiteljima u kojima žive zajedno dvije ili tri generacije.

Poznajem mnogo obitelji koje žive zajedno i koje su zbog toga jako frustrirane. Nema ju mogućnosti razdvojiti se fizički, a kako se sada svi više zadržavaju u kući svađe i sukobi su sve češći. Mladi često i u javnom prometu neukusno komentiraju prisutnost starijih. Najneukusniju, ali i zastrašujuću primjedbu sam čula pri izlazu starijeg gospodina iz tramvaja: „Stari, kaj ti se žuri na Mirogoj?“. Nitko se nije nasmijao na primjedbu osim mladića koji ju je izgovorio, ali nitko nije ni prosvjedovao protiv tih riječi. Ako idete javnim prijevozom liječniku ujutro kad idu đaci u školu često možete čuti primjedbe vesele mladeži: „Kaj stari (stara) ne spavaš doma“. Svaki put se i sama zastidim, jer neki od nas starih idemo čuvati unučad ili nekog starijeg člana obitelji. I mi još uvijek želimo sačuvati naše dostojanstvo. Vjerujte mi, mi koji živimo starost ne ugrožavamo živote mladih i nismo krivi što je i njihov život puno drugačiji nego što žele i zaslužuju...

Na kraju malo optimizma i vjere u ljude vratila mi je jedna u tramvaju gospođica tridesetih godina koja je rekla „vi ste mnogo lijepoga proživjeli, a mi se tome tek nadamo“.

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

Bez nasljednika

Pitanje: Nažalost nemam nikoga od obitelji te me zanima što će biti s mojom imovinom nakon moje smrti? Što ako napišem oporuku na prijatelje? (L.G., Zagreb)

Odgovor: U Vašem slučaju riječ je o takozvanoj „ošasnoj imovini“ odnosno imovini bez nasljednika. U tom slučaju Prema Zakonu o nasljeđivanju, jedinica lokalne samouprave – općina ili grad postaje nasljednik svojih pokojnih građana, koji time dobivaju jednak položaj kao da su ostaviteljevi nasljednici, čega se oni ne mogu odreći.

Vi možete i oporukom ostaviti Vašu imovinu rođacima ili prijateljima to jest izabrati nekog od rođaka ili prijatelja koji želi da Vas pomaže, te im oporukom ostaviti imovinu, a možete sklopiti i kupoprodajni ugovor (za nižu cijenu!) s pravom doživotnog plodouživanja. Imate razne mogućnosti.

Revizija mirovine

Pitanje: Ostvarila sam starosnu mirovinu, ali sam nastavila raditi polovicu radnog vremena. Molim vas odgovor kada mogu podnijeti zahtjev za reviziju mirovine. (M.K., Zagreb)

Odgovor: Korisnici starosne mirovine imaju pravo zasnovati radni odnos sklapanjem ugovora o radu do polovice punog radnog vremena, a da se pritom ne obustavi isplata mirovine. Korisnik prava na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika, odnosno prijevremenu ili starosnu mirovinu, a koji je navršio najmanje godinu dana staža osiguranja (dvije godine rada po pola radnog vremena), može ostvariti pravo na ponovni izračun mirovine.

Zahtjev za ponovni izračun mirovine podnesite na propisanoj tiskanici nadležnoj područnoj službi/uredu/ispostavi HZMO-a. Zahtjev i potrebnu dokumentaciju možete dostaviti poštom, na adresu područne službe/ureda/ispostave HZMO-a ili predati osobno.

Nova oporuka

Pitanje: Prije desetak godina sam napisao oporuku kojoj sve ostavljam sestri. U međuvremenu su naši odnosi zahladili te želim promijeniti oporuku. Mogu li to učiniti i nećacima ostaviti dio imovine? (G.V., Šibenik)

Odgovor: Dok god ste živi svoju oporuku možete opozvati te rasporediti imovinu prema svojim željama. O novoj oporuci možete obavijestiti sestru, ali i ne morate. Do-

voljno je da nova oporuka bude u zakonskoj formi – pisana rukom ili pretipkana i potpisana od strane dva svjedoka uz navođenje mjesta i datuma sastavljanja oporuke.

Rad uz invalidsku mirovinu

Pitanje: U invalidskoj sam mirovini zbog profesionalne nesposobnosti za rad. Mogu li izgubiti svoju mirovinu ako se zaposlim? (I.V., Zagreb)

Odgovor: Korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, odnosno djelomičnog gubitka radne sposobnosti koji se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza za osiguranje isplata mirovine se ne obustavlja, ali se određuje nova svota mirovine koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja.

Stanodavac odbija primati najamninu

Pitanje: Imam status zaštićenog najmoprimca. Moj najmodavac u posljednjih 6 mjeseci odbija primati najamninu tvrdeći da je ona niska. Ja sam zabrinut zbog toga jer će tvrditi da mu nisam davao najamninu te će tražiti moje iseljenje iz stana. Kako da ga prisilim da prizna najamninu? (M.D., Sisak)

Odgovor: Podnesite zahtjev nadležnom Općinskom sudu da se osnuje sudski polog na kojeg ćete redovno uplaćivati zaostatak najamnine te za daljnje redovno uplaćivanje.

Ugovor o doživotnom uzdržavanju i nužni dio

Pitanje: Kada roditelj vlasnik nekretnine s jednim djetetom potpiše ugovor o doživotnom uzdržavanju, da li drugo dijete gubi pravo na nužni dio? (H.I., Zagreb)

Odgovor: Takav ugovor sastavljen u pisanoj formi i na način kako zakon predviđa (ovjera od suda itd.) poništava pravo na nasljedstvo drugih srodnika u cijelosti, pa tako i njihovog potraživanja na nužni dio. Po smrti primatelja uzdržavanja rodbina i srodnici tada ne nasljeđuju ništa od onoga što je uneseno u ugovor jer iste nekretnine ne ulaze u ostavinsku masu. Dakle, uvijek treba promisliti želi li se takvim ugovorom poništiti nasljedno pravo druge djece.

pravni savjeti

Odgovara:
Ante Kuprešak
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/46 55 111/244
ili 01/46 15 797

Ruža Mišković, predsjednica Podružnice SUH-a Dubrovnik

Korona je naštetila dubrovačkim umirovljenicima

„Treća dob je i pored svih obećanja ostala na margini društva, svi su zaboravili da su oni izgradili ono što smo mi prodali ili poklonili.“

Kao državna službenica Ruža je dugi niz godina bila aktivna članica sindikalne podružnice Dubrovačko-neretvanske županije, a odlaskom u mirovinu 2019. godine u 67. godini života samo je, kaže, promijenila organizaciju, odnosno učlanila se u Sindikat umirovljenika Hrvatske. Jedan od glavnih razloga učlanjenja bila je borba za prava i spas dubrovačkih umirovljenika koje želi zaštititi. Naime, o dubrovačkim umirovljenicima vlada mišljenje da su svi bogati, što je daleko od istine, jer ima jako puno tužnih primjera ljudi koji žive jako skromno.

„To je generacija koja je na svojim leđima iznijela težak teret, izgradila je Hrvatsku, masu radnih akcija odradila bez ijedne lipe naknade, goli i bosí. Mnogi su već umrli u tuzi i bijedi“, kaže Ruža o ne baš ružičastoj slici u Dubrovniku.

Već u lipnju 2020. godine Ruža je postala predsjednica lokalne SUH-ove podružnice, u nadi da će pomoći da se stvari promijene na bolje. Inače, kao diplomirana pravica radni vijek odradila je kao državna službenica, prvo u PU Dubrovačko-neretvanskoj, zatim Skupštini Općine Dubrovnik, a od 2005. godine u Dubrovačko-neretvanskoj županiji gdje je i dočekala mirovinu radeći kao tajnica Županijske Skupštine. U Domovinskom ratu, od 1. listopada 1991. do kraja rata, obavljala je različite upravne i administrativne poslove s posebnim ovlastima (civil s radnom obvezom).

Zvuči nevjerojatno, ali Ruža je do mirovina skupila čak 46 godina, 10 mjeseci i 14 dana radnog staža. Mirovina joj danas iznosi oko 6.300 kuna, čime je prezadovoljna, jer je svjesna da većina umirovljenika može

samo sanjati o tom iznosu, no dodaje i da se za svoju mirovinu itekako naradila.

„Živim pristojno, ali u mojoj okolini postoji mnogo onih koji oskudijevaju. Kvaliteta života je neujednačena i nije usporediva s ostalim članicama Europske Unije. Svi umirovljenici koji imaju sreću pronaći adekvatan posao, rade dodatno, pa i u turizmu, ali nažalost ove godine Dubrovnik je ostao uskraćen u tom pogledu.“

Kratko vrijeme otkad je na čelu podružnice obilježila je pandemija koronavirusa i problemi koji su došli s njom, poput ograničenog djelovanja, smanjenja sredstava, nemogućnosti izleta i druženje, no podružnica funkcionira, a članovi koji poštuju mjere i preporuke nestrpljivo čekaju da ova kriza prođe. Zbog korone podružnica nije primila redovnu donaciju kojom Grad Dubrovnik financijski pomaže rad podružnice, a od sljedeće godine podružnica će morati plaćati Gradu dodatnu naknadu za korištenje prostora kojeg koriste za sjedište, a kojeg su dosad koristili bez naknade.

Članovi se Ružici najčešće obraćaju s pitanjima o povećanju mirovina, hoće li se prigodom božićnih i novogodišnjih blagdana podijeliti bonovi najsiromašnijim umirovljenicima, kada će se organizirati neki izlet ili bilo koji oblik druženja, a najviše ih tišti strah od bolesti. Što se tiče rada SUH-a, Ruža smatra da se učinilo dosta proteklih godina za poboljšanje života umirovljenika, među ostalim i posljednje povišenje cenzusa za dopunsko zdravstveno, uvođenje nacionalne naknade, a novo oformljivanje Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe pozdravlja, ali i napominje da Vijeće ne bi smjelo

biti ispunjavanje puke forme.

Važno pitanje za Ružu je i uvođenje obiteljske mirovine, jer je na zapadu često da umirovljenik naslijedi dio partnerove mirovine nakon njegove/njezine smrti. Najave premijera da će mirovine u novom mandatu rasti 10 posto smatra lošima, jer je riječ o običnom usklađivanju s rastom plaća i troškova života, te drži kako mirovine trebaju dodatno rasti, a posebno onima koji primaju najmanje. Nažalost, Ruža ne očekuje da će doći do poboljšanja situacije.

„Treća dob je i pored svih obećanja ostala na margini društva, svi su zaboravili da su oni izgradili ono što smo mi prodali ili poklonili. Psi laju, karavane prolaze. Nadajmo se da će do poboljšanja doći, ali trenutna situacija ne obećava mnogo.“

Ono što ju najviše smeta je i što vlada nesloga među samim umirovljenicima.

„Svi su podijeljeni, nemaju zajedničkog cilja, interesa, neki se ponašaju čak kao djeca u prvom razredu. Treba postojati sveopća briga o populaciji treće dobi bez politikanstva.“

Ruža se nije udavala te nema djece i unuka, ali ima brojnu obitelj, vrlo vrijednu i obrazovanu (braću, nećake i nećakinje, majku), na što je vrlo ponosna. Svi su po zvanju doktori znanosti u području elektrotehnike, medicine, strojarstva, farmakologije. Dio njene obitelji se tradicionalno bavi obradom i ugradnjom kamena – kao kamenoklesari. Također ima uspješne studente medicine, arhitekture, matematike.

Za kraj nam je Ruža poručila da bi voljela živjeti u Hrvatskoj koja je zajednica sretnih i zadovoljnih ljudi i bogatih umirovljenika.

Igor Knežević